

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

**ASISTOVANÝ KONTAKT RODIČE S DÍTĚTEM
(DĚTMI) V KVC EMCÉČKO VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ**

Bakalářská práce

Olomouc 2020

Martina Pírková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE

ASISTOVANÝ KONTAKT RODIČE S DÍTĚTEM
(DĚTMI) V KVC EMCÉČKO VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ

Bakalářská práce

Obor studia: Sociální práce

Autor: Martina Pírková

Vedoucí práce: PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.

Olomouc 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Asistovaný kontakt rodiče s dítětem (děťmi) v KVC Emcéčko Valašské Meziříčí*“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

Ve Vsetíně, 10. 4. 2020

Podpis.....

Poděkování

Děkuji respondentům, kteří se podíleli na praktické části výzkumu. Velký dík patří mým třem synům. Po celou dobu studia mě podporovali a povzbuzovali.

ANOTACE

Jméno, příjmení	Martina Pírková
Katedra	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia	Sociální práce
Obor obhajoby práce	Sociální práce
Vedoucí práce	PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.
Rok obhajoby	2020

Název práce	Asistovaný kontakt rodiče s dítětem (dětmi) v KVC Emcéčko Valašské Meziříčí
Anotace práce	Bakalářská práce se zabývá asistovanými kontakty rodiče s dítětem (dětmi) jako nástrojem sociální práce s rodinou. Cílem bakalářské práce je identifikovat postoje klientů k asistovaným kontaktům. Teoretická část bakalářské práce se zabývá vymezením pojmů rodina, rozvod a rozpad rodiny, je definován pojem postoj. Dále je popsán asistovaný kontakt rodiče s dítětem a představena organizace, RKVC Emcéčko z. s., Valašské Meziříčí, která je realizátorem asistovaných kontaktů rodičů s dítětem (dětmi), a ve které probíhal výzkum. V empirické části je použita kvantitativní výzkumná strategie, metoda analýzy spisové dokumentace a metoda dotazování.
Klíčová slova	rodina, rodiče, děti, rozvod, rozchod, postoj, asistovaný kontakt
Title of Thesis	Assisted contact parents with child (children) in the KVC Emcéčko Valasske Mezirici
Annotation	The bachelor thesis deals with assisted parent-child contacts as social work tool with family. The target of thesis is identification of attitude of clients to assisted contacts. Theoretical part of this Bachelor thesis is focused on basic concepts like family,divroce, family break up, attitude is defined. Then there are describtion of assisted contact, introduction of RKVC Emcéčko z. s., Valašské Meziříčí, which realizes assisted parent-child contacts, and where the research

	was had been taken. In empirical part, quantitative research strategy, method of analysis of documentation and polling method are used.
Keywords	family, parents, children, divorce, separation, attitude, assisted contact
Názvy příloh vázaných v práci	Dotazník spokojenosti s asistovanými kontakty, Souhlas organizace
Počet literatury a zdrojů	

Obsah

Úvod.....	8
1 Rodina	10
1.1 Vymezení pojmu rodina	10
1.2 Funkce rodiny	11
2 Rozvod, rozpad rodiny.....	14
2.1 Vymezení pojmu rozvod	14
2.2 Typy rozvodů.....	16
2.3 Rodičovská odpovědnost	17
2.4 Svěření dítěte do péče a typy péče o dítě	18
3 Postoje	20
3.1 Definice postoje.....	20
3.2 Funkce postoje a změna postoje	20
4 Asistovaný kontakt.....	22
4.1 Legislativní ukotvení asistovaných kontaktů	22
4.2 Vymezení pojmu asistovaný kontakt	23
4.3 Typy asistování.....	24
4.4 Důvody pro asistovaný kontakt rodiče s dítětem	26
4.5 Realizace asistovaných kontaktů	27
4.6 Individuální plán AK.....	29
4.7 Cíle asistovaných kontaktů	30
4.8 Rizika asistovaných kontaktů	31
4.9 Role asistenta.....	31
5 Rodinné, komunitní a vzdělávací centrum Emcéčko, z. s.	
Valašské Meziříčí	33
5.1 Poslání spolku RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí	34
5.2 Cíle spolku.....	34
6 Výzkumné šetření.....	37
6.1 Metodika výzkumu	37
6.2 Realizace výzkumu	38

6.3	Výsledky analýzy dat klientů RKVC.....	38
6.4	Dotazníkové šetření a jeho výsledky	43
6.5	Shrnutí.....	58
6.6	Diskuse.....	59
Závěr	60
Seznam použité literatury	63
Seznam tabulek	66
Seznam grafů		67
Seznam příloh		68

Úvod

Výběr tématu předkládané bakalářské práce ovlivnilo především mé zaměstnání. Od roku 2011 pracuji v Rodinném, komunitním a vzdělávacím centru Emcéčko, z.s., Valašské Meziříčí (dále také RKVC Emcéčko). Začínala jsem na pozici administrativní pracovnice, dále pokračovala jako koordinátorka projektu aktivit MC Emcéčko a od roku 2015 pracuji na pozici odborného pracovníka, pracujícího s rodinami a dětmi v před rozvodových, rozvodových a porozvodových situacích. Problematiku asistovaných setkávání dětí s rodiči nebo dalšími blízkými osobami vnímám jako velmi citlivé téma pro všechny zúčastněné. V naší organizaci se formou asistovaných kontaktů, asistovaných předání dětí, sociálního poradenství a v neposlední řadě i možností psychologických konzultací snažíme podpořit proces nastavení bezpečného prostředí pro dítě. Edukací rodičů vyjednat co nejlepší podmínky pro to, aby dítě neztratilo kontakt s rodičem, kterému není svěřeno do péče.

Fungující rodina tvoří přirozené prostředí pro děti, pro jejich šťastný život a příznivý vývoj. Ne všechny děti mají takové štěstí, aby byly vychovávány, opečovávány a podporovány v úplné rodině.

Předkládaná bakalářská práce bude pojednávat o asistovaných kontaktech rodiče s dítětem realizovaných v RKVC Emcéčko, z. s., Valašské Meziříčí. Považuji zde za důležité upozornit, že RKVC Emcéčko a KVC Emcéčko jsou jedna a tatáž organizace.

Cílem mé bakalářské práce s názvem „Asistovaný kontakt rodiče s dítětem (dětmi) v KVC Emcéčko Valašské Meziříčí“ **je identifikovat postoje klientů k asistovaným kontaktům.**

Práce bude rozdělena do šesti základních kapitol. V první kapitole se budu věnovat rodině a funkcím, které rodina plní. Druhá kapitola vymezí rozvod, typy rozvodů, dále pojem rodičovské odpovědnosti a seznámí

s možnostmi svěření dítěte do péče a typy péče o děti. Ve třetí kapitole vymezím pojem postoje, jejich funkce a možný mechanismus změn postojů. Následující, čtvrtou kapitolou mé práce přiblížím právní ukotvení asistovaného kontaktu s dítětem, vymezím pojem asistovaný kontakt. Představím typy asistencí u kontaktu. Popíši možný průběh realizace asistovaných kontaktů cíle asistovaných kontaktů. Dále se budu věnovat tvorbě individuálního plánu AK a popíši cíle, které mohou individuální plány obsahovat. Zmíním rizika, která jsou s realizací asistovaných kontaktů spojena. Jako poslední představím roli asistenta v celém procesu asistovaných kontaktů. V páté kapitole představím organizaci, která realizuje asistované kontakty a kde následně proběhne i výzkumné šetření. Přiblížím i její poslání i cíle.

Poslední, šestá část bude tvořena již samotným empirickým výzkumným šetřením, kdy analýzou dat ze spisové dokumentace a dotazníkem spokojenosti budu hledat odpovědi na otázky tak, aby došlo k naplnění cíle mé bakalářské práce. Výzkumné šetření bude realizováno kvantitativně, využitím metody dotazování, technikou dotazníku. Získaná data budou následně shromážděna, zpracována, podrobena analýze a následně vyhodnocena. Výsledky výzkumného šetření zpracuji do tabulek a grafů.

Od své bakalářské práce a od výsledků výzkumného šetření očekávám odpověď na výzkumné otázky: **Jaký impuls k realizaci asistovaných kontaktů u klientů převládá? Jaké cíle asistovaných kontaktů uvádějí klienti RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí v individuálních plánech nejčastěji? Jsou klienti AK spokojeni s realizací AK?** Výsledky empirického šetření by mohly v budoucnu pomoci nastavit proces a pravidla asistovaných kontaktů efektivněji, v co nejlepším zájmu dítěte.

1 Rodina

Základním tématem předkládané bakalářské práce je asistovaný kontakt s dítětem. Abych mohla v dalších kapitolách tento pojem blíže specifikovat, je třeba okrajově vymezit pojem rodina a definovat funkce rodiny.

Rodina je velmi důležitá v životě každého z nás. Od narození nebo také ještě před ním. Je jedinečná, od počátku vzniku lidské civilizace až do dnešních dnů. Jak je rodina poskládána, jaká pravidla se v ní dodržují, na jaké priority je kladen důraz, to souvisí s tím, jak vypadá ta, která společnost. (Matoušek, Pazlarová, 2014, s.17). Významná role je přisuzována v rodinném systému matce, ale v poslední době se klade důraz i na úlohu otce. Oba rodiče mají velký vliv na děti, jejich vývoj a působení během jejich celého života. (Matějček, 2000, s. 12). Rodina má zvláštní atmosféru. Působení všech jejich členů, vzájemné interakce, všeho, co se tam odehrává. Abych se mohla více věnovat tématu rozvodu a následnému řešení styku rodiče s dětmi, alespoň rámcově definuji rodinu a její funkce.

1.1 Vymezení pojmu rodina

Pojem rodina lze definovat mnoha způsoby. Rodina je malá, primární, neformální sociální skupina, kterou tvoří jedinci spojení pokrevními, manželskými a adoptivními vztahy. (Možný, 1990, s. 18). Je to „specifická biosociální skupina, ve které se uskutečňují některé společensky i osobně potřebné činnosti a vztahy, které nemohou v plné míře přebírat jiné instituce.“ (Kvapilová, 2001, s. 21) „Rodina je základem státu, kdy stát o onu rodinu pečuje všemi možnými prostředky, kdy bez zdravé rodiny nemůže být zdravá ani společnost sama.“ (Keller, 2003, s. 44).

Definice z Psychologického slovníku uvádí, že rodina je: „společenská skupina spojená manželstvem nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou

pomocí“ (Hartl, Hartlová, 2000, s. 504). Rodiče a děti, zejména styk s dítětem (dětmi), po rozvodu, souvisí s tématem mé bakalářské práce.

1.2 Funkce rodiny

Rodinu vnímám jako základní stavební kámen společnosti, a jako taková má své základní funkce. Kraus a Poláčková uvádí, že *„rodina ve svém souhrnu zajišťuje mnoho činností –zabezpečuje své členy hmotně, pečuje o zdraví, výživu a kulturní dědictví, vštěpuje jim morální postoje, ovlivňuje je, usměrňuje, chrání a podporuje. Rodina plní určité role i ve vztahu ke společnosti –je to především reprodukce obyvatelstva, a to jak reprodukce biologická, tak i kulturní“* (Kraus a Poláčková, 2001, s. 79). Smutková uvádí, že funkce rodiny jsou biologicko-reprodukční, ekonomická, výchovná a socializační, emocionální a ochranná. (Smutková, 2007, s. 23).

Biologicko-reprodukční funkce má za úkol zajistit udržení života a pokračování rodiny. (Smutková, 2007, s. 23)

Ekonomická funkce úzce souvisí s uspokojováním základních životních potřeb, které jsou podmíněny zabezpečením dostatečných finančních zdrojů. Každá rodina si musí zajistit bydlení, základní vybavení domácnosti, mít prostředky na potraviny, zdravotní péči, stejně jako finanční prostředky na trávení volného času, odpočinkové aktivity, dovolenou. To vše zajišťují členové rodiny aktivitami směřujícími k zabezpečení životní úrovně, tedy rodiče a dospělí členové rodiny svou prací a odměnou za ni. Rodiny poté zvažují, jak své finanční zdroje použijí, co je prioritou a co je méně důležité. Rodinný rozpočet musí počítat navíc s náklady na vzdělání, rezervou na stáří. To, jak se rodina chová, má současně vliv na ekonomický růst či stagnaci celé společnosti. (Smutková, 2007, s. 24). Z mého pohledu dnešní mladí lidé nejčastěji odkládají založení rodiny a sňatek z důvodů obav z ekonomického zajištění. Získání praxe a prvních pracovních zkušeností není snadné. Jako

další významný problémem dnešní společnosti vidím zajištění dostupného bydlení pro mladé rodiny.

Výchovná a socializační funkce je důležitou funkcí, kdy dítě ve své rodině získává učení, nápodobou základní sociální návyky, díky nimž je připraveno do dalšího života. V současné době se však stále větší měrou podílejí na realizaci této funkce vrstevníci a škola. (Kraus, 2008, s. 82) Možný uvádí: *„Tam, kde byla rodina dříve nezastupitelná, nastoupili specialisté a formální organizace. Škola převzala od rodiny vzdělání dětí a masmédiá zrušila monopol rodiny na jejich socializaci k respektovaným hodnotám a správnému životnímu stylu. Lékaři, nemocnice a síť sociálních zařízení převzaly od rodiny péči o nemocné, staré a postižené.“* (Možný, 2006, str. 22).

Emocionální funkce podporuje správný psychický vývoj všech členů rodiny. Emocionální funkce je jednou z nejdůležitějších funkcí rodiny. Rodina by měla saturovat potřebu lásky, podporovat úctu k sobě samému i dalším, dávat pocit bezpečí všem jejím členům. Tato funkce navazuje na všechny funkce ostatní. Jde o citový vztah mezi členy rodiny. Cit můžeme prožívat pozitivně nebo negativně. (Smutková, 2007, s. 27). Všechny tyto emoce nám mohou pomoci lépe se v životních situacích orientovat. Problém vzniká, není-li tato funkce naplňována, pak dochází k frustraci nebo k poruchám chování. (Vacínová, Langová, 2011, s. 57)

Ochranná funkce zabezpečuje stabilní a bezpečné prostředí pro své členy (hygiena, zdraví, biologické potřeby). Naplňováním této funkce je možno působit preventivně v oblastech prevence kriminality, závislostí a dalších sociálních vlivů, které působí negativně na její členy. Rodina by měla být schopna poskytnout dostatečnou pomoc také v případě ohrožení nezaměstnaností či nemocí. (Smutková, 2007, s. 28) Aby rodina mohla plnit uvedené funkce, je třeba přítomnosti všech jejích členů. S ohledem na zdravý vývoj dítěte, hlavně obou rodičů. Černá k tomu uvádí: *„Výsledky výzkumů*

ukazují, že děti prospívají mnohem lépe, a to i v období krátce po rozvodu, pokud je udržován silný pozitivní vztah k oběma rodičům.“ (Černá, 2001, str. 36)

V první kapitole jsem svou pozornost zaměřila na vymezení toho, co rodina vůbec je, zmínila úlohu rodičů na dítě a dále se zaměřila na to, jaké funkce by měla rodina naplňovat.

2 Rozvod, rozpad rodiny

V návaznosti na cíl práce, kterým je identifikovat postoje klientů k asistovanému kontaktu s dítětem, je důležité věnovat se rozpadu rodiny. Asistovaný kontakt popíši blíže ve čtvrté kapitole, ale nyní je důležité uvést, že asistované kontakty probíhají nejčastěji z důvodů neshod mezi rodiči v období během a po rozvodu. Rozpad rodiny je náročná životní situace, a je třeba vynaložit velké úsilí, aby ji jedinec dokázal zvládnout. V této kapitole vymezím pojmy manželství, rozvod a rozchod, popíši typy rozvodů. Dále vyspecifikuji pojem rodičovské odpovědnosti a popíši typy péče o děti.

2.1 Vymezení pojmu rozvod

Abych mohla vymezit pojem rozvod, je třeba právně vymezit vznik manželství. V § 655 - § 670, zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů se uvádí, že manželství je trvalý svazek muže a ženy. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. Manželství může být uzavřeno formou občanského sňatku nebo sňatku církevního.

Matějček s Dytrychem uvádí, že z teoretického hlediska provází konec manželství tři stádia. Manželský nesoulad, manželský rozvrat a jako krajní řešení rozvod manželství. (Matějček, Dytrych, 2002, s. 39)

V minulosti se rozvod považoval za selhání, dnes je tomu jinak a rozvod je ve společnosti stále více akceptován se všemi jeho dopady na členy rodiny, zejména na děti. Všechna rozvodová řízení zahrnují stránku právní, ekonomickou i osobní.

Dle § 754 - §758 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů je rozvod manželství právním institutem. Blíže se budu věnovat typům rozvodů v podkapitole 2.2 této práce.

Rozvodem končí jedna etapa života nejen daného člověka, ale i širší rodiny, s výrazným dopadem na děti. (Everett & Everett, 2000, s. 11). Matoušek uvádí, že je rozvod v jistém úhlu pohledu dokonce náročnější než ztráta partnera. Jednak se hroutí životní projekt a po rozvodu již bývalý partner, nezmizel, existuje, a v případě společných dětí, je třeba s ním nadále komunikovat. Situace, které rozvod nezřídka doprovázejí, jsou takové, že se kolem rozvádějícího semkne původní rodina a svého člena podporují, mnohdy i s negativními dopady na bývalého partnera a zejména společné děti. (Matoušek a kol., 2015, s. 21-22). Toto se může projevit i při realizaci asistovaných kontaktů.

Zpracovat pro jednotlivce tak silnou a ohrožující situaci, jakou je rozvod, chce dostatek času. Poté ale nastává čas přesunout se do současnosti a vypořádat se s dopady na sebe, děti i ostatní členy rodiny. Abychom tomuto lépe porozuměli, mohou nám pomoci čtyři principy rozvodu, které shrnují proces rozvodu takto:

„Rozvod je výsledkem několikaletého nespokojeného života.

Manželé se pro rozvod zřídka kdy rozhodnou současně.

Obvykle jeden odchází a druhý je opouštěn.

Zůstávat spolu jen kvůli dětem nic neřeší.“ (Everett & Everett, S., 2000, s. 21)

Novák uvádí, že dlouhodobé důvody k rozvodu v posledních desetiletích jsou (Novák, 2012, s. 14-15):

- rozdílné názory na trávení volného času
- nedostatek společných zájmů
- rozdílné názory na práva a povinnosti v domácnosti
- mimomanželský vztah partnera
- rozpory ve finančním hospodaření.
- nespokojenost v intimním soužití atd.

Ať už jsou důvody k rozvodu jakékoliv, název knihy Matějčka a Dytrycha, (1992) je víc než výmluvný, Přestali jste být manželi, ale zůstáváte

rodiči. Podporu v době rozvodu potřebují všichni členové rodiny, tedy i děti. (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014, s. 162)

2.2 Typy rozvodů

V předcházející podkapitole jsem vymezila pojem rozvodu, v této podkapitole se blíže zaměřím na dělení rozvodů podle typu ukončení manželství. Typologie rozvodů se opírá o právní úpravu uvedenou v § 754, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Sporný rozvod se koná typicky v situaci, kdy jeden z manželů s rozvodem nesouhlasí. Návrh na rozvod tedy podává jen jeden z manželů (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014, s. 157). Většinou se v několika stáních u soudu řeší záležitosti ohledně bydlení, výchovy dětí, úprava styku rodičů s dětmi, výživného a majetku. U sporného rozvodu dochází k dokazování viny, kdy se mnohdy tzv. pere špinavé prádlo, hledají se důkazy na podporu nebo vyvrácení této viny. Soud musí posoudit, zda je manželství hluboce a trvale rozvráceno. (§ 755 a § 756 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů)

Nesporný rozvod se vyznačuje tím, že k žádosti o nesporný rozvod je nutné, aby manželé splnili dle § 757 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů tři podmínky a to, aby byli dohodnuti na styku s nezletilými dětmi, jejich výživném. Dohodli se na úpravě svého bydlení a měli upraveny své majetkové poměry. Poslední, třetí, podmínkou je, aby manželé spolu 6 měsíců nežili a jejich manželství trvalo déle než 1 rok. Jak vyplývá z výše uvedeného, jedná se o dohodu obou manželů a soud nezkontroluje důvod, který je k tomuto rozhodnutí vedl.

2.3 Rodičovská odpovědnost

Na manžele i partnery, z jejichž soužití vzešly děti, které jsou dosud nezletilé, nahlíží český právní řád shodně jako na rodiče. Spolu se založením rodiny se váže zároveň i odpovědnost k jednotlivým členům rodiny, zejména k nejzranitelnějším členům, dětem. V § 856, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů je uvedeno, že odpovědnost rodiče za dítě vzniká narozením dítěte a trvá až do dosažení jeho zletilosti, tj. do 18 let. V § 858, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, se uvádí, že rodičovská odpovědnost: *„Zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.“*

Rodičovskou odpovědnost má každý rodič stejnou, pokud jí nebyl soudně zbaven. Nezáleží, zda rodiče spolu žijí, či ne, zda jsou sezdáni nebo žijí v tzv. „volném soužití“. Rodičovská odpovědnost spočívá dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, péči o dítě ještě před výrokem o rozvodu. Hlavním vodítkem je zájem dítěte. (Francová, Dvořáková Závodská, 2018, s.19). *„Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnými orgány.“* Úmluva o právech dítěte, sdělení FMZV č. 104/1991 Sb., (Úmluva o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů)

2.4 Svěření dítěte do péče a typy péče o dítě

I po rozvodu zůstávají zákonnými zástupci dítěte oba rodiči. Dohoda rodičů o svěření do péče i dohoda o výživném vyžadují ke své platnosti schválení soudem. Pokud se však dohodnou rodiče na úpravě styku dítěte s rodičem, kterému nebylo svěřeno dítě do péče, schválení soudem se dle § 891 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, nevyžaduje.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů v §906-§909 určuje výkon rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství následujícími způsoby.

Výlučná péče jednoho z rodičů je taková péče, kdy je dítě svěřeno pouze jednomu z rodičů a druhému je určena vyživovací povinnost a stanoven rozsah styku s dítětem. (§ 906, zákon č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů)

Společná péče se vyznačuje dohodou obou rodičů, jejich vůlí pečovat o dítě s přirozeným akcentem na přirozený výkon rodičovské odpovědnosti, stejné, jako byla před rozvodem manželství rodičů. (§ 907, zákon č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů)

Střídavá péče se vyznačuje tím, že dítě pobývá u obou rodičů střídavě, např. jeden týden v domácnosti u jednoho, další u druhého. Občas se stává, že dítě střídavě navštěvuje i jiné školy, chodí u každého rodiče do jiného kroužku apod. Legislativní ukotvení najdeme stejně tak jako u péče společné, v § 907, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

„Nezbytným předpokladem, aby soud schválil dohodu rodičů (znovu podotýkáme, že direktivní rozhodnutí soudu není v zájmu dítěte) je, že dítě nebude měnit školu, kterou navštěvuje, případně předškolní zařízení. Zejména v případě raného školního věku je schválení dohody o střídavé výchově značně závislé na osobnosti dítěte a výchovných schopnostech obou rodičů a mělo by být spíše výjimkou.

... Pokud rodiče nezvládnou jednotný výchovný postup vůči dítěti, pak střídavá výchova s sebou nese značná úskalí jak pro rodiče, tak zejména pro dítě.” (Hrušáková, 2009, s. 94-96)

Matoušek a kol. uvádí, že při rozhodování o typu péče o dítě po rozvodu je třeba vzít do úvahy následující okolnosti. Schopnost rodiče poskytnout dítěti adekvátní péči, životní styl rodiče a přání dítěte, kdy zejména starší děti umějí svá přání lépe formulovat. (Matoušek a kol., 2015, s. 41-42)

V této kapitole jsem vymezila pojmy manželství, rozvod, a to jak z pohledu práva, tak i jednotlivých aktérů. Popsala jsem typy rozvodů. Blíže se věnovala rodičovské odpovědnosti a popsala typy péče o děti. Důraz byl věnován na zájem dítěte.

3 Postoje

V této kapitole vymezím krátce pojem postoj, jeho základní funkce a mechanismus změn postojů. Cílem mé bakalářské práce je identifikovat postoje klientů k asistovaným kontaktům, je tedy velmi důležité popsat, co tento pojem, který se váže k cíli práce, znamená.

3.1 Definice postoje

Hartl a Hartlová ve Velkém psychologickém slovníku definují postoj jako: „*hodnotící vztah vyjádřený sklonem ustáleným způsobem reagovat na předměty, osoby, situace a na sebe sama; postoje jsou součástí osobnosti, předurčují poznání, chápání, myšlení a cítění*“. (Hartl, Hartlová, 2010, s. 431)

K tomu hodnotící aspekt postojů zdůrazňuje také Nakonečný (2011, s. 567), který píše „*pojem postoje vyjadřuje hodnotící vztah, jehož předmětem může být cokoli. Za hodnotící vztah pak lze pokládat každý vztah, který vyjadřuje nějakou kvalitu, hodnota může být v užším smyslu chápána jako něco pozitivního, žádoucího*“.

Postoje nejsou neutrální, jejich prostřednictvím hodnotíme, co je nám příjemné, čemu dáváme přednost. Proto můžeme postoj charakterizovat jako relativně stabilní. Přestože je část postojů vrozených, velkou většinu z nich získáváme v průběhu života zkušeností nebo sociálním učením. (Výrost, Slaměník, 2008, s. 127)

3.2 Funkce postoje a změna postoje

V první části 20. století byly definovány dvě základní funkce postojů, kterými jsou funkce poznávací, která organizuje zkušenosti, a instrumentální, ta maximalizuje zisky a minimalizuje ztráty. V závěru 20. století byly popsány ještě další tři funkce. Těmito funkcemi jsou funkce výrazu hodnot, to je taková, kdy postojem, který člověk zaujímá vyjadřuje své hodnoty. Další funkcí je sociální adjustace, která odráží vztahy k jiným lidem. Funkci sebeobrannou

lze definovat jako prevenci k hrozbám z okolí, umožňuje lépe zvládat náročné životní situace. (Výrost, Slaměník, 2008, s. 127-128)

Postoje jsou navzájem provázány. Jeden postoj ovlivňuje jiný a naopak. (Výrost, Slaměník, 2008, s. 128). K jejich změně dochází nejčastěji přesvědčováním. U změn postojů můžeme sledovat tři základní skupiny, které na tento jev mají vliv. První skupina zahrnuje proměnné komunikačního procesu, které obsahují zdroje, obsah přesvědčující informace, kanál informací, jejich příjemce a cíle. Druhou skupinou, která má na změnu postoje vliv, jsou proměnné vysvětlující procesy změny. Proces změny je složen nejméně pěti prvky, kterými jsou pozornost, porozumění, přijetí, podržení a konání. Třetí skupina změn postojů je tvořena vnitřními, strukturálními složkami postoje. (Výrost, Slaměník, 2008, s. 138)

V této kapitole jsem definovala postoje, nastínila jejich funkce a věnovala jsem se změnám, ke kterým může během života dojít na základě různých životních situací. Tato kapitola pomůže lépe pochopit postoje a jejich změny v rámci asistovaných kontaktů.

4 Asistovaný kontakt

V této kapitole nejprve asistovaný kontakt ukotvím legislativně. Dále se budu věnovat vymezení pojmu asistovaný kontakt, typům asistování. Popíši důvody pro asistovaný kontakt, seznámím s realizací asistovaných kontaktů. Popíši individuální plán AK, cíle asistovaných kontaktů, přiblížím rizika asistovaných kontaktů a popíši roli asistenta při realizaci asistovaných kontaktů.

4.1 Legislativní ukotvení asistovaných kontaktů

Kontakt rodiče s dítětem vychází ze zákonné úpravy styku rodiče s dítětem §887 -§891 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Uvádí se v něm, mimo jiné, že dítě má právo stýkat se s druhým rodičem. Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě řádně připravit a s druhým rodičem spolupracovat. Rodiče jsou povinni si vzájemně sdělit vše podstatné, co se týká dítěte a jeho potřeb. Pokud rodič, který má dítě v péči bez objektivních důvodů, trvale nebo opakovaně ve styku brání, je takové chování důvodem, aby soud přehodnotil, který z rodičů má mít dítě ve své péči.

Pouze jediný zákon, a to zákon č. 292/2013Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, okrajově uvádí v § 503, cituji:

„(1) Je-li to účelné, může soud

a) tomu, kdo neplní dobrovolně soudní rozhodnutí nebo soudem schválenou dohodu o péči o nezletilé dítě, popřípadě o úpravě styku s ním anebo rozhodnutí o navrácení dítěte, nařídít první setkání s mediátorem v rozsahu 3 hodin,

b) nejsou-li dány podmínky pro změnu rozhodnutí, stanovit plán navykacího režimu (dále jen „plán“), je-li to v zájmu dítěte; plán se stanoví tak, aby byl umožněn postupný kontakt dítěte s osobou oprávněnou ke styku s ním; soud zpravidla před

stanovením plánu opatří odborné vyjádření o vhodnosti, obsahu, rozsahu a době trvání; výkonem kontroly plnění plánu soud pověří vhodnou osobu nebo zařízení, neprovádí-li soud výkon kontroly přímo,

c) rozhodnout o uložení povinnosti osobám, mezi kterými má být styk realizován, styk vykonávat pod dohledem orgánu sociálně-právní ochrany dětí,

d) nařídit povinnému setkání s poskytovatelem odborné pomoci, zejména odborníkem v oboru pedopsychologie.

(2) Shledá-li soud porušování plánu některým z účastníků, které má vliv na účel navykacího režimu, nebo dospěje-li k závěru, že navykací režim neplní svůj účel, ;plán zruší a přistoupí k výkonu rozhodnutí podle § 504.“ (Zákon 292/2013 Sb.).

Norma, která přesně specifikuje pojem asistovaný kontakt, je evropská Úmluva o styku s dětmi. „Není-li v nejlepším zájmu dítěte udržovat styk s jedním z rodičů bez dohledu, je třeba zvážit možnost osobního styku s dohledem nebo jiné formy s tímto rodičem.“ (Metodické doporučení MPSV č. 11/2009)

V České republice jsou asistované kontakty součástí služeb, které nabízejí neziskové organizace svým klientům v rámci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách nebo v rámci zákona č. 359/1999 Sb., sociálně-právní ochrana dětí, ve znění pozdějších předpisů, ovšem ani v jednom z uváděných zákonů není konkrétní služba přesně specifikována. (Matoušek a kol., 2015, s. 202-203).

4.2 Vymezení pojmu asistovaný kontakt

Životní situace, jakou rozvod či rozchod rodičů představuje, úzce souvisí s možným ohrožením práv dítěte. Dítě je spojeno s otcem, matkou, sourozenci, prarodiči i dalšími příbuznými. Pro zdravý vývoj dítěte je hlavní, aby mu zůstal i po rozvodu rodičů, zachován kontakt s oběma rodiči. Úprava kontaktu rodičů s dětmi v souvislosti s rozpadem rodiny je zpracována v občanském zákoníku a to v § 887 - § 891, zákon č. 89/2012 Sb., občanský

zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Zákon ukotvuje právo dítěte na kontakt s oběma rodiči a také povinnost rodičů kontakt dítěti umožnit.

Problematika setkávání dětí s rodiči a dalšími jemu blízkými lidmi, je obsáhlé a náročné téma v oblasti sociální práce s rodinou. V rámci pomoci rodině hrají svou nezastupitelnou úlohu i asistované kontakty. Vysvětlit pojem asistovaný kontakt je pro mou bakalářskou práci důležitý, neboť cílem mé bakalářské práce je identifikovat postoj klientů (rodičů) k asistovaným kontaktům.

Asistence u kontaktu je dočasnou podmínkou a současně omezuje oprávněného rodiče soudním rozhodnutím, případně dohodou rodičů, kdy, a jak dlouho se uvidí se svým dítětem, jakými pravidly se bude kontakt řídit a rovněž kde ke kontaktu bude docházet, tzn. která konkrétní organizace zabezpečí realizaci asistovaných kontaktů. (Matoušek a kol., 2015, s. 201–202)

Nejčastěji se jedná o kontakt dítěte, které je svěřeno do výlučné péče jednoho z rodičů, s rodičem, se kterým nežije. Může se však, byť méně často jednat i o kontakty se sourozenci, prarodiči i dalšími příbuznými či osobami, se kterými dítě pojí vztahové pouto, byť nejsou pokrevními příbuznými. (Mikulková, 2019, s. 11)

V metodice RKVC Emcéčko, z. s. je asistovaný kontakt popsán jako podporované setkávání rodičů s dětmi za přítomnosti odborného pracovníka organizace. Je poskytován rodinám, ve kterých nedochází k pravidelnému a bezpečnému kontaktu dítěte s jedním z rodičů, cílem je opětovné navázání či posílení vztahu dítěte s rodičem, zabezpečení pro dítě, pokud možno klidných a nezatěžujících podmínek pro přechod od jednoho rodiče k druhému. (Metodika AK RKVC Emcéčko, 2019)

4.3 Typy asistování

Matoušek rozlišuje několik typů asistovaných styků, a to na základě stanovených kritérií. Jedná se o charakter potíží, charakter očekávaných

intervencí a výstupů, místo realizace, míra dobrovolnosti a aktuální oznámení o realizaci asistence. (Matoušek a kol., 2015, s. 206). Tyto se vzájemně prolínají a vzájemnou kombinací vytvářejí čtyři základní typy asistovaných styků.

Asistence u předávání jako monitorování (funkce sociálně-diagnostická) zahrnuje asistenci u kontaktu rodičů s dítětem jako monitorování, asistent sleduje průběh kontaktu, jeho komunikační a situační prvky. Do komunikace přítomných zasahuje pouze v případě nezbytně nutném. Vyhodnocení probíhá podle aktuální situace. (Matoušek a kol., 2015, s. 210). Z praxe se nám potvrdilo, že nezbytně nutným důvodem k zásahu je užití návykové látky a zejména slovní agrese vůči jednomu z rodičů.

Asistence u předávání jako podporování (funkce sociálně-terapeutická) chápe asistenci jako podporování předání dítěte. Jde o podporu bezproblémového procesu setkání. Asistent se snaží podpořit interakce všech zúčastněných. (Matoušek a kol., 2015, s. 211)

Asistence u kontaktu jako monitorování (funkce sociálně-diagnostická) spočívá v tom, že pracovník monitoruje celý průběh kontaktu, zasahuje do něj minimálně. Tento typ asistence je vhodný pro krátkodobější spolupráci, kdy po třech asistencích dochází k vyhodnocení situace a následně je změněn typ asistence nebo doporučena jiná odborná činnost, popřípadě by mělo dojít k ukončení asistencí. (Matoušek a kol., 2015, s. 210)

Asistence u kontaktu jako podporování (funkce sociálně-terapeutická) zahrnuje komplexní pomoc rodině, podporu komunikace zejména směrem k dítěti, asistent se musí vždy velmi důkladně připravit. Nezřídka probíhají asistence o víkendech. (Matoušek a kol., 2015, s. 211)

V metodice AK RKVC Emcéčko, je asistovaný kontakt popsán jako podporované setkávání rodičů s dětmi za přítomnosti odborného pracovníka organizace. Je poskytován rodinám, ve kterých nedochází k pravidelnému a bezpečnému kontaktu dítěte s jedním z rodičů, cílem je opětovné navázání či posílení vztahu dítěte s rodičem, zabezpečení pro dítě, pokud možno klidných

a nezatěžujících podmínek pro přechod od jednoho rodiče k druhému. (Metodika AK RKVC Emcěčko, 2019)

4.4 Důvody pro asistovaný kontakt rodiče s dítětem

Důvody, které rozhodují o tom, zda OSPOD nebo soud volí asistované kontakty, mohou být: (Matoušek a kol., 2015, s. 205)

- umožnit kontaktujícímu rodiči pokračování kontaktu s dítětem,
- umožnit dítěti a rodiči znovu pokračovat v podpoře rozvíjení vztahu po dlouhém odloučení
- umožnit dítěti a rodiči vybudovat vztah (nikdy se neviděli)

Čubáková a Minarčíková uvádějí v metodickém doporučení, že nejčastějšími důvody, proč k asistovaným kontaktům dochází, jsou situace, kdy došlo k izolaci dítěte od jednoho z rodičů, případně od obou, ve vztahu rodičů dochází k častým konfliktům, může docházet i k násilí na dítěti. Dalším z důvodů může být ovlivňování dítěte nebo přímo bránění dítěti ve styku s druhým rodičem. (Čubáková, Minarčíková, 2017, s. 1)

Ovlivňování dítěte, konflikt loajality, popisuje situaci, kdy dítě neví, ke kterému rodiči se může více přimknout. Rozpor je natolik silný, že se dítě rozhodne pouze pro jednoho z rodičů a druhého „vypustí“. Chování dětí je motivováno strachem, nevědomou kalkulací, o kterého z rodičů mohou přijít. Zásadní je dítě s jeho výroky nekonfrontovat, ale zrcadlit rodičům problém, který jejich dítě trápí. (Mikulková, 2019, s. 17)

Bránění styku s druhým rodičem, vnitřní rozpor dítěte, pokud je vztah jeho rodičů konfliktní a dlouhotrvající, může vést až k syndromu zavrženého rodiče. Rozvoj tohoto syndromu je ovlivněn přístupem programujícího a manipulujícího rodiče. Představitelem, který se tomuto tématu jako první věnoval, je profesor Gardner a jeho koncept The parental alienation syndrome

z roku 1984. Dnešní definice zní: *“Syndrom zavrženého rodiče je porucha vznikající primárně v souvislosti s rozvodovými spory o další výchovu dítěte. Hlavním projevem tohoto syndromu je kampaň dítěte proti rodiči s cílem jej degradovat, kampaň, k níž dítě nemá žádné opodstatnění. Je výsledkem kombinace indoktrinace programujícího rodiče a vlastních příspěvků dítěte ke zlořečení rodiče druhého. Došlo-li však ke skutečnému zneužití či zanedbání rodičovské role, pak nepřátelství dítěte k rodiči může být oprávněné a syndrom zavrženého rodiče nelze na takovou situaci aplikovat“* (Gardner, 1996 in Bakalář, 2002, s. 110-111).

4.5 Realizace asistovaných kontaktů

Průběh asistovaných kontaktů vyplývá ze soudního rozhodnutí nebo je určen dohodou rodičů, kterým je spolupráce doporučena příslušným oddělením sociálně-právní ochrany dětí. Při první schůzce klíčový pracovník ve spolupráci s rodinou zjišťuje, v jaké situaci se rodina nachází, jaká je její zakázka. (Matoušek a kol., 2015, s. 214)

Setkání dospělého s dítětem po delší době, nebo po narušení vzájemného vztahu může být psychicky náročná a obávaná skutečnost. Odborný pracovník musí věnovat pozornost dostatečné psychické a motivační přípravě dítěte, ale i dospělých. (Matoušek a kol., 2015, s. 214-215)

Příprava a motivace dospělých účastníků asistovaných kontaktů

Při přípravě na asistovaný kontakt je třeba počítat s tím, že rodiče před uskutečněním asistovaného kontaktu, mohou zažívat období plné obav. Je třeba zodpovědět dotazy, trpělivě vysvětlit pravidla a zdůraznit jejich důležitost s ohledem na možný dopad na dítě. Dát i dospělým čas na vnitřní zpracování nastalé situace. (Matoušek a kol., 2015, s. 215)

Jako bezpodmínečně důležité se jeví nesoudit ani nehodnotit situaci, ve které klienti jsou. Důležité je připravit rodiče, že atmosféra kontaktu nemusí

být příjemná. Může být naopak rozpačitá, dítě může mlčet, či se zlobit. Rodiče, by měli vědět, že po asistovaném kontaktu se může situace v rodině, i zhoršit. Důležité je také rodičům vysvětlit zákonný rámec problematiky. (Metodika AK RKVC Emcéčko, 2019)

Příprava a motivace dítěte

Pracovat s dítětem na realizaci kontaktu s rodičem je nutné komplexně. Je důležité pracovat na jeho psychické pohodě, trpělivě odpovídat na otázky, na které se ptá. Informace přizpůsobit individuálně potřebám a věku dítěte. V rámci přípravy seznámit dítě s prostory, kde se bude asistovaný kontakt realizovat. Ubezpečit dítě, že má možnost samo kontakt přerušit, či ukončit. Dobré je domluvit si nějaké „bezpečné slovo“. (Matoušek a kol., 2015, s. 215)

S oběma rodiči je dále sepsána Dohoda o realizaci asistovaného kontaktu. Tato zahrnuje: (Metodika AK RKVC Emcéčko, 2019)

- Kdo bude asistenci poskytovat.
- Kde bude setkání probíhat.
- V kterém termínu.
- V jakém rozsahu.
- Kdo se bude setkání účastnit.
- Práva a povinnosti uživatele a poskytovatele, pravidla služby.
- Co je cílem asistovaných kontaktů.
- Dohodnuté individuální podmínky pro realizaci služby.
- Vyhodnocení a informování formou zápisů z asistovaných kontaktů

Dohoda zahrnuje i označení smluvních stran, poskytovatele na straně jedné a identifikační údaje uživatelů – obou rodičů, na straně druhé. Uživatelé jsou seznámeni s tím, že z každého asistovaného kontaktu bude vyhotoven zápis. (Metodika AK RKVC Emcéčko, 2019) Dohoda rovněž zahrnuje možnosti ukončení realizace asistovaných kontaktů, souhlas s poskytováním

zpráv pro soud a OSPOD, prohlášení o zachování mlčenlivosti, souhlas s uchováním osobních údajů dle GDPR. (Metodika AK RKVC Emcěčko, 2019)

Na administrativní část, tedy sepsání Dohody o realizaci asistovaných kontaktů navazuje část praktická, kdy je třeba rodiče i dítě na asistované kontakty připravit a kontakt může proběhnout. Z každého asistovaného kontaktu je pořízen zápis o průběhu asistovaného kontaktu.

4.6 Individuální plán AK

Zpracování individuálního plánu asistovaných kontaktů, stanovení cíle AK a jejich naplňování je jedním z hlavních kritérií vyhodnocování spolupráce s klienty. (Metodika AK RKVC Emcěčko 2019). V této podkapitole blíže vysvětlím proces tvorby individuálního plánu asistovaných kontaktů, cíle, které jsou v něm obsaženy, budou tématem následující podkapitoly.

Úkolem odborného pracovníka je sesbírat informace o situaci, která v rodině nastala. Na základě toho může s klientem dohodnout a naplánovat, jak bude služba probíhat. Zjišťuje se, jak dlouho AK neprobíhaly, pokud ano, jakým způsobem. Rovněž je důležité vědět, jak je s dítětem hovořeno o rodiči, kterému dítě není svěřeno do výlučné péče, a jak tuto situaci dítě vnímá. Rovněž je třeba eliminovat překážky, které by realizaci asistovaného kontaktu bránily. Individuální plán musí vycházet z osobních cílů, potřeb a schopností klientů. co klient skutečně chce, ať už tomu říkáme cíl, potřeba, přání, očekávání nebo nějak podobně. Odborný pracovník by měl umět ošetřit, aby jednotliví aktéři asistovaného kontaktu neměli přehnaná očekávání, měli odpovídající informace a jasně byly definovány možnosti a význam asistovaných kontaktů. (Čubáková, Minarčíková, 2017, s. 5)

4.7 Cíle asistovaných kontaktů

Asistovaný kontakt bývá nařízen soudem na doporučení opatrovníka dítěte – sociálního pracovníka oddělení sociálně-právní ochrany dětí, rodičům je sociálním pracovníkem doporučen při jednání na oddělení sociálně-právní ochrany dětí, nebo rodiče zažádají organizace, které se realizaci AK věnují, sami. Takové případy nastávají v praxi zřídka, jak vyplývá z mých profesních zkušeností. Díky dobrovolnosti všech účastníků jsou ovšem neúspěšnější a nejlépe vystihují pojem „v nejlepším zájmu dítěte“.

Matoušek rozlišuje několik cílů, kterých by účastníci AK měli dosáhnout, také se s asistující organizací musí vyřešit četnost, místo, časový rámec a další.

Cíle: (Matoušek a kol., 2015, s. 212)

- Zlepšení vztahu mezi dítětem a rodičem.
- Zvýšení rodičovských kompetencí.
- Získání zkušeností nekonfliktního setkání pro všechny zúčastněné.
- Poskytnutí bezpečného prostředí, v němž se může dítě setkat se svým rodičem pod vedením důvěryhodné osoby.
- Vytvoření podmínek pro pocit emočního i fyzického bezpečí dítěte během styku.
- Zvýšení důvěry mezi rodiči.
- Zmírnění konfliktu a nepřátelství mezi rodiči.
- Prodloužení doby, již může dítě strávit s rodičem, který ho nemá v péči.
- Směřování ke stavu, kdy u styků nebude nutná asistence. (Matoušek a kol., 2015, s. 212)

Na tuto podkapitolu navážu v praktické části své bakalářské práce, kde analýzou dat budu hledat odpověď na otázku: **Jaké cíle asistovaných kontaktů volí klienti RKVC Emcěčko, z. s. Valašské Meziříčí v individuálních plánech nejčastěji?**

4.8 Rizika asistovaných kontaktů

V průběhu realizace asistovaných kontaktů mohou nastat některé neočekávané situace a je dobře, pokud odborný pracovník je připraven je řešit. Mezi častá rizika, se kterými se ve své profesní praxi setkávám, patří:

- Někdo z účastníků nepřijde.
- Některý z účastníků se dostavil pod vlivem návykových látek.
- Agresivita některého z účastníků.
- Nečekaný a náhlý odchod některého z účastníků AK.

Metodika AK RKVC Emcéčko, 2019 s těmito riziky počítá a k jednotlivým možnostem jsou přiřazeny varianty, jak na tyto lze reagovat.

4.9 Role asistenta

Při asistovaném kontaktu rodiče s dítětem musí být vždy přítomen pracovník organizace, který je přítomen na místě před, během i po ukončení asistovaného kontaktu. Základním úkolem asistenta je nedopustit, aby dítě zůstalo s rodičem, se kterým je realizován asistovaný kontakt o samotě, bez dozoru. Asistent sleduje interakce mezi rodičem a dítětem, všímá si verbálních i neverbálních projevů dítěte i rodiče. V případě, že vyhodnotí, že nastala ohrožující situace pro dítě, může do asistovaného kontaktu vstoupit nebo dokonce rozhodnout o jeho ukončení. Dbá na dodržování nastavených pravidel a individuálních podmínek. Na závěr asistent zpracuje zápis, kde shrne veškeré poznatky z uskutečněného asistovaného kontaktu. (Matoušek a kol., 2015, s. 215)

Asistent samotný by měl disponovat určitými specifickými znalostmi a odbornostmi. Měl by mít základní sociální, právní i psychologické znalosti o rozvodu a možných postupech sociální práce s klienty i jejich dětmi. Asistent by měla být osoba, která je schopna empatie, má jisté komunikační i

pozorovací schopnosti, dokáže reagovat pohotově na vzniklé situace během asistovaného kontaktu. Zcela podstatné je, aby byl asistent nestranný a zachovával si neutralitu. (Matoušek a kol., 2015, s. 216-217)

V této kapitole jsem právně ukotvila asistovaný kontakt, tento pojem vymezila, dále jsem zmínila typy asistování a následně věnovala se jednotlivým oblastem asistovaného kontaktu, na závěr představila roli asistenta v celém procesu asistovaných kontaktů. Tato kapitola je pro mou bakalářskou práci stěžejní.

5 Rodinné, komunitní a vzdělávací centrum Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí

V této kapitole představím spolek RKVC Emcéčko, z. s., Valašské Meziříčí, který asistované kontakty realizuje. Popíši jeho poslání a cíle. V závěru popíši zásady poskytování asistovaných kontaktů v RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí.

RKVC Emcéčko Valašské Meziříčí bylo založeno 7. června 2000 jako Mateřské centrum Emcéčko, od dubna 2018 se mění název Komunitní a vzdělávací centrum Emcéčko, Valašské Meziříčí na Rodinné, komunitní a vzdělávací centrum Emcéčko, z. s., Valašské Meziříčí. Od 1. ledna 2014 jsme registrováni pod spisovou značkou L 4801, vedenou u Krajského soudu v Ostravě, jako spolek. V §216, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů se říká: *„Název spolku musí obsahovat slova “spolek“ nebo “zapsaný spolek“, postačí však zkratka “z. s. “. (Novotný píše: „Konstrukce spolku odpovídá tomu, co dnes rozumíme pod pojmem občanské sdružení. Je to právnická osoba založena za účelem naplňování společného zájmu, stojící na samosprávě a dobrovolnosti. V podstatě pouze došlo k nalezení přílehavějšího pojmu spolek namísto dřívějšího pojmu občanského sdružení, který bylo snadné splést si s pojmy „sdružení“ bez právní subjektivity a „zájmové sdružení právnických osob“, což byly dva zcela odlišné instituty.“ (Novotný 2014, s. 59).*

Účelem spolku je podpora rodiny, rovných příležitostí a aktivní politiky zaměstnanosti. (Výpis ze spolkového rejstříku, vedeného Krajským soudem v Ostravě oddíl L, vložka 4801)

5.1 Poslání spolku RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí

V této podkapitole popíši poslání spolku RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí, jak je uvedeno v stanovách spolku. Jsou to: (Stanovy, 2018)

- posilování hodnot rodiny a mezigeneračních vztahů, úlohy rodičů, mateřské a otcovské role ve společnosti,
- podpora rodiny, mateřství a otcovství,
- podpora zdravého života rodiny ve zdravém a důstojném prostředí,
- podpora rovných příležitostí a genderové rovnosti,
- podpora sladování rodinného a pracovního života,
- podpora integrace znevýhodněných skupin na trh práce i do společnosti,
- osvětová činnost.

Z výše uvedeného vyplývá, že RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí je zaměřeno na podporu rodiny, v návaznosti na kapitolu druhou, podporu rodiny v krizi. Průběžně se rozšiřuje nabídka aktivit, aby bylo pružně reagováno na změny ve společnosti. Realizace asistovaných kontaktů tedy přímo souvisí s posláním organizace.

5.2 Cíle spolku

Cílem RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí je podpora rodinného soužití, rodinné adaptability, komunikace, dále pak posílení postavení současné rodiny ve společnosti. Prioritou je pozornost věnovat i všem, kteří se ocitli v obtížných životních situacích, osamělým, rozvedeným, handicapovaným klientům. Důležité je rovněž hájit zájmy rodin na místní úrovni, poskytovat prostor pro vzájemné setkávání a zprostředkovávat volnočasové, výchovné, vzdělávací a poradenské aktivity pro cílovou skupinu.

Mezi hlavní cíle RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí patří: (Stanovy, 2018)

- poskytování nebo zprostředkování poradenství rodičům při výchově a vzdělávání dětí,
- poskytování zázemí rodinám za účelem prevence sociálního vyloučení, předávání zkušeností a vzájemné pomoci,
- podpora aktivního trávení volného času rodičů s dětmi,
- vzdělávací činnost,
- podpora aktivní politiky zaměstnanosti,
- podpora rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce i ve společnosti,
- podpora sladování rodinného a pracovního života,
- poskytování služby péče o děti v dětské skupině, spočívající v pravidelné péči o dítě od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky a umožňující docházku v rozsahu nejméně 6 hodin denně, která je poskytována mimo domácnost dítěte v kolektivu dětí a která je zaměřena na zajištění potřeb dítěte, na výchovu.

K cílům spolku se váže také pomoc rodinám prostřednictvím asistovaných kontaktů a asistovaných předávání dětí. Tyto jsou v RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí poskytovány podle zásad: (Metodika AK RKVC Emcéčko, 2019)

- zájem dítěte na prvním místě
- dodržování práv klienta
- individuální přístup ke klientovi
- diskrétnost
- bezpečí
- dobrovolnost
- respektování volby klientů
- dostupnost informací o službě
- zásada srozumitelného předávání informací
- flexibility

Průběh a další podmínky, které s asistovanými kontakty souvisí jsou popsány v kapitole Asistovaný kontakt.

Představit spolek RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí bylo pro mou práci důležité. Tuto kapitolu jsem zařadila, protože výše uvedená organizace zabezpečuje realizaci asistovaných kontaktů rodičů s dětmi.

6 Výzkumné šetření

V teoretické části jsem vysvětlila základní pojmy, jako jsou rodina, rozpad rodiny nebo rozvod. Vymezila jsem pojem postoje. Dále jsem tam představila asistované kontakty a organizaci, která je poskytuje. Toto vše je podstatné pro pochopení empirické části mé bakalářské práce.

V této kapitole představím metodiku výzkumu, realizaci výzkumu a seznámím s dílčími výsledky. Výsledek těchto zkoumání v empirické části bude naplněním cíle mé bakalářské práce. **Cílem mé bakalářské práce je identifikovat postoje klientů k asistovaným kontaktům.**

Abych dosáhla vytyčeného cíle, zvolila jsem následující otázky:

VO1: Z jakého impulzu byla nejčastěji zahájena realizace asistovaných kontaktů?

VO2: Jaké cíle asistovaných kontaktů volí klienti RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí v individuálních plánech nejčastěji?

VO 3: Byli klienti spokojeni s asistovanými kontakty?

6.1 Metodika výzkumu

V praktické části své bakalářské práce navážu na stanovený cíl práce, a to identifikovat postoje klientů ke službě AK. Výzkumné šetření je prováděno strategií kvantitativního výzkumu, a to analýzou dat, poskytnutých RKVC Emcéčko, z. s., Valašské Meziříčí a dotazníkem spokojenosti.

Přednostmi kvantitativního výzkumu je poměrně rychlá analýza dat.

Nevýhodou je, že kategorizace nemusí odpovídat a výzkumník může zcela vyloučit data, která v konečném důsledku mohou být velmi důležitá. (Hendl, 2005, s. 49)

6.2 Realizace výzkumu

Výzkumné šetření bylo realizováno v RKVC Emcéčko, z. s., Valašské Meziříčí, které je zároveň mým zaměstnavatelem a v souvislosti s mým zaměstnáním ve výše uvedeném spolku jsem vázána mlčenlivostí, tato se vztahovala i na dokumentaci, ke které jsem měla přístup.

Zaměstnavatel byl předem s uskutečňovaným výzkumem seznámen a vyslovil s ním souhlas. Potřebné dokumenty mi byly poskytnuty pod podmínkou, že nebudou zveřejněny osobní informace jednotlivých klientů ani jejich nezletilých dětí, stejně tak budou ochráněna další citlivá data klientů, bude zachována jejich anonymita. Souhlas organizace je součástí příloh uvedených k bakalářské práci.

Při výzkumném šetření jsem využila spisovou dokumentaci jednotlivých klientů-rodin, zejména Dohody o realizaci asistovaných kontaktů a individuální plán rodiny.

6.3 Výsledky analýzy dat klientů RKVC

Základní kvantitativní metodou analyzující dokumenty je obsahová analýza. (Disman, 2000, s. 166–168). Ze spisové dokumentace klientů AK, kteří jsou vedeni v RKVC Emcéčko, z.s., Valašské Meziříčí jsem podrobila analýze dat následující veličiny, vytrídila data a zjistila počty rodin v období od roku 2015 do roku 2019. Asistované kontakty se započaly realizovat v RKVC Emcéčko, z. s., Valašské Meziříčí v roce 2015, proto jako počátek zkoumaného období byl zvolen rok 2015. Koncem výzkumného období byl zvolen konec roku 2019, a to vzhledem k tomu, že výzkum byl

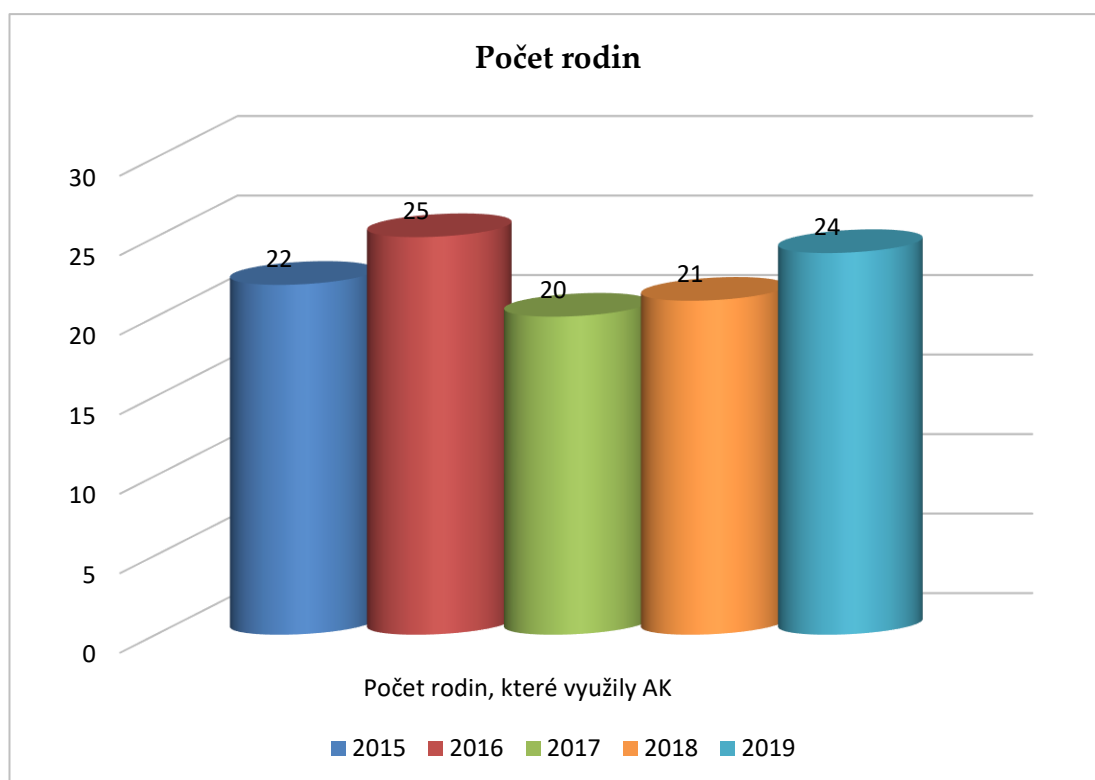
prováděn na začátku roku 2020. Z celkového počtu realizovaných intervencí byla v souladu s tématem a cílem práce vyňata asistovaná předávání dětí. Zjistila jsem následně kolika rodinám byla poskytnuta podpora formou asistovaných kontaktů a které cíle byly nejčastěji uváděny v individuálních plánech klientů.

Zaměstnavatel byl o mém záměru předem informován a s realizací výzkumu vyslovila souhlas paní Silvie Malíková, předsedkyně spolku. Souhlas je uveden v příloze bakalářské práce.

Tabulka č. 1 Počet rodin, které využily asistovaný kontakt v letech 2015-2019

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Počet rodin	22	25	20	21	24

Graf č. 1 Počet rodin

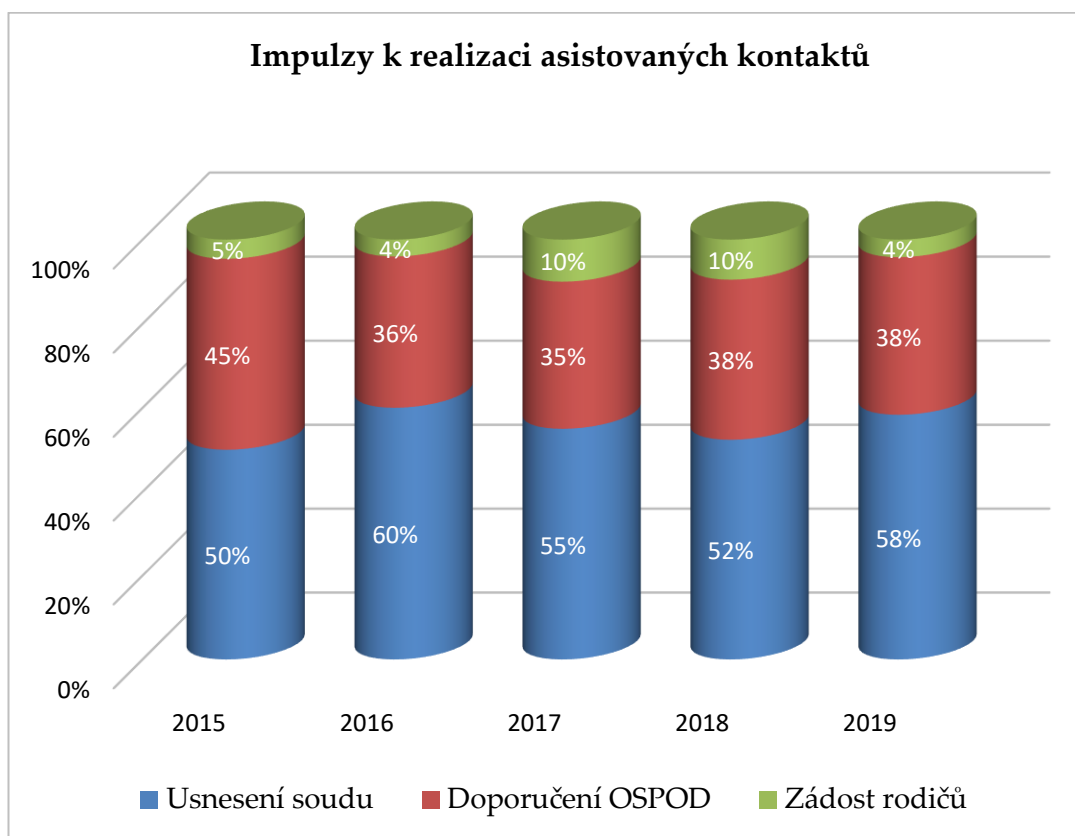
Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných analýzou spisové dokumentace

Tabulka č. 2 Rozdělení rodin podle impulzu k realizaci asistovaného kontaktu

Typ impulzů	2015	2016	2017	2018	2019	Celkem
Usnesení soudu	11	15	11	11	14	62
Žádost rodičů	1	1	2	2	1	7
Doporučení OSPOD	10	9	7	8	9	43
Celkem	22	25	20	21	24	112

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných analýzou spisové dokumentace

Graf č. 2 Impulzy k realizaci asistovaných kontaktů

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných analýzou spisové dokumentace

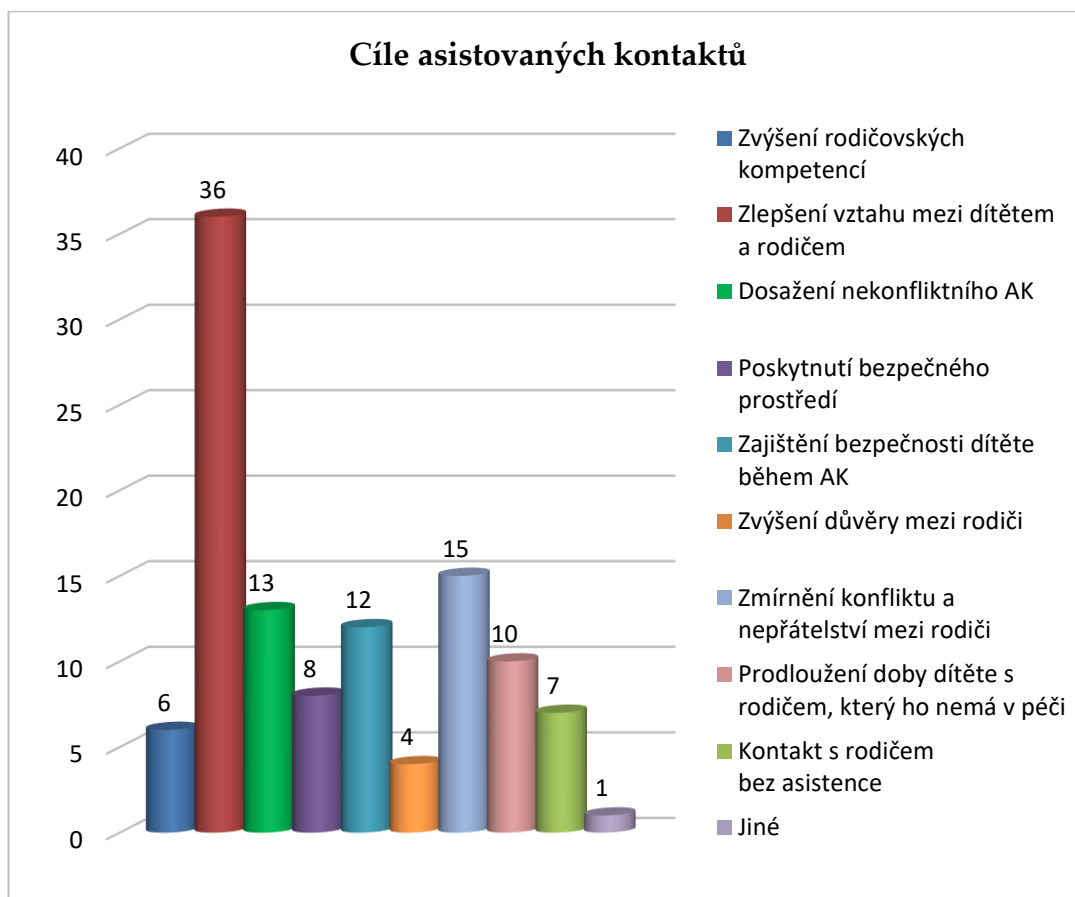
Výzkumným šetřením bych chtěla zodpovědět na výzkumnou otázku VO 1: Z jakého impulzu byla nejčastěji zahájena realizace asistovaných kontaktů?

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce rodin, které využily asistované kontakty, bylo k realizaci asistovaných kontaktů odesláno na základě usnesení soudu.

Z grafu lze vyčíst, že v období spojeném se začátkem realizování asistovaných kontaktů v RKVC Emcéčko je podíl impulzů téměř vyrovnán, 50 % rodin bylo odesláno soudem na základě soudního rozhodnutí, 45 % vyhledalo pomoc na doporučení OSPOD a pouze 5% se rozhodlo vyhledat pomoc samostatně. V dalších sledovaných obdobích je již patrna mírnější převaha rodin, kterým byla spolupráce nařízena usnesením soudu na úkor doporučení OSPOD, ve velmi výjimečných případech vyhledaly rodiny pomoc samostatně.

Toto zjištění koresponduje s teoretickými poznatky, že asistované kontakty nařizují soudy usnesením nebo rodinu ke spolupráci s organizací zasílají jednotlivá pracoviště OSPOD.

Graf č. 3 Cíle asistovaných kontaktů

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných analýzou spisové dokumentace

V podkapitole 4.7 teoretické části bakalářské práce s názvem Cíle AK jsem zmínila členění cílů, které zmiňuje ve své knize Matoušek. (Matoušek a kol., 2015, s. 212). Tyto cíle jsou zmiňovány i klienty RKVC Emčéčko v individuálních plánech.

Výzkumným šetřením bych chtěla zodpovědět na výzkumnou otázku VO 2: Jaké cíle asistovaných kontaktů volí klienti RKVC Emčéčko, z. s. Valašské Meziříčí v individuálních plánech nejčastěji?

Z jednotlivých individuálních plánů rodin, sepsaných za uvedené období v RKVC Emčéčko, z.s. Valašské Meziříčí, jsem konkrétní hlavní cíle vybrala a následně zpracovala do grafu. Z výše uvedeného grafu vyplývá, že ze 112 rodin, se kterými byl sepsán individuální plán a následně vytyčen

hlavní cíl spolupráce jich nejvíce, a to 36 rodin uvádí, že hlavním cílem je zlepšení vztahu mezi dítětem a rodičem.

Tímto zjištěním byla zodpovězena VO 2 Jaké cíle asistovaných kontaktů volí klienti RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí v individuálních plánech nejčastěji? Nejčastěji voleným cílem je zlepšení vztahu mezi dítětem a rodičem.

Zjištěný výsledek koresponduje s tím, z jakých důvodů soudy nebo OSPOD volí asistované kontakty jako nástroj pomoci rodinám s dětmi, tak jak je uvedeno v teoretické části mé práce.

6.4 Dotazníkové šetření a jeho výsledky

Dotazování patří k nejčastějším formám výzkumu. Pro své zkoumání jsem použila Dotazník spokojenosti, který klienti vyplňují při ukončení aktivit, poskytovaných RKVC Emcéčko, z.s., Valašské Meziříčí, v rámci projektu Komplexní práce s ohroženými rodinami ve Valašském Meziříčí. Aktivity tohoto projektu, mezi něž patří i realizace asistovaných kontaktů, byly zahájeny v měsíci dubnu 2019. Každé aktivitě je přiřazen dotazník vlastní. V rámci svého šetření jsem pracovala s daty, která vyplynula z Dotazníku spokojenosti, zaměřeného na realizaci asistovaných kontaktů. Zkoumaným obdobím je duben–prosinec 2019. Uvedené období bylo zvoleno od 1. 4. 2019, což je počátek běhu projektu, do konce kalendářního roku 2019. Důvodem pro výběr tohoto období byla i ta skutečnost, že klientům AK nově, v uvedeném období, přibyla možnost využít psychologické konzultace, zejména jako podporu při předávání dítěte k asistovanému kontaktu nebo i během něj, jako doplnění práce odborného pracovníka a zajištění komplexního pohledu na situaci v rodině.

Dotazník spokojenosti byl předán všem klientům, kteří v uvedeném období ukončili svou účast v projektu. Těchto klientů bylo 14. Dotazník

spokojenosti vyplnilo a odevzdalo 12 respondentů. Zpracovány byly všechny odevzdané dotazníky. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit míru spokojenosti klientů asistovaným kontaktem. Zaměstnavatel byl o mém záměru opět předem informován a s realizací výzkumu vyslovila souhlas paní Silvie Malíková, předsedkyně spolku RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí. *„Zpracovaná diplomová (bakalářská, závěrečná) práce může být zároveň nabídnuta konkrétní instituci nebo může být také pro danou instituci řešením.“* (Spousta, 2000, s. 130)

Dotazník spokojenosti s asistovanými kontakty, souhlas s jeho použitím a následným zpracováním pro účely bakalářské práce Asistovaný kontakt rodiče s dítětem (dětmi) v RKVC Emcéčko jsou přílohou této bakalářské práce. Výsledky mého šetření by měly přispět k tomu, abychom mohli společně, organizace i rodiče, nastavit pravidla i realizace asistovaných kontaktů efektivněji, zejména v co nejlepším zájmu dětí.

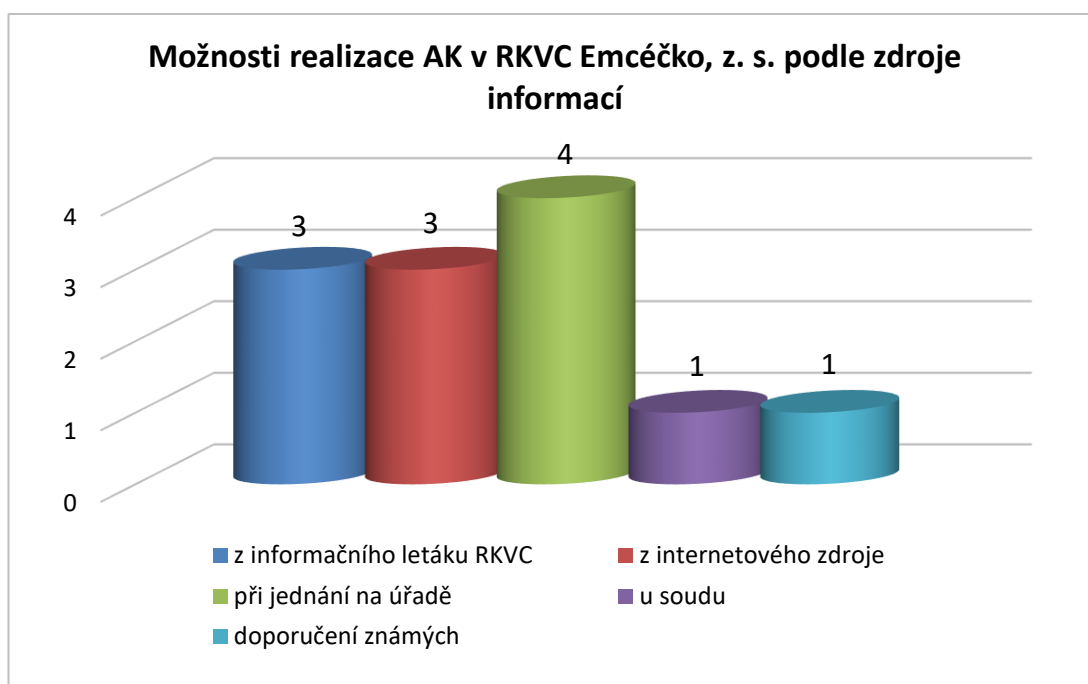
Zhodnocením dotazníku chci najít odpověď na VO 3: Byli klienti spokojeni s realizací asistovaných kontaktů?

Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1 Jak jste se dozvěděl/a o možnosti realizace AK v RKVC Emcéčko, z. s.?

- a) z informačního letáku RKVC Emcéčko, z.s.
- b) z internetového zdroje (web, facebook, Instagram)
- c) při jednání na úřadě
- d) u soudu
- e) doporučení známých
- f) jiné

Graf č. 4 Možnosti realizace AK v RKVC Emcéčko, z. s. podle zdroje informací

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dvanácti dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, se informaci o možnosti uskutečnit asistovaný kontakt dozvěděli na městském úřadu, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, celkem čtyři dotazovaní. Shodně pak dotazovaní respondenti zvolili, že informace našli na informačních letácích RKVC Emcéčko, z. s. a na webových stránkách organizace, a to v obou případech tři dotazovaní, nejméně četné z pohledu klientů byly informace, které jim

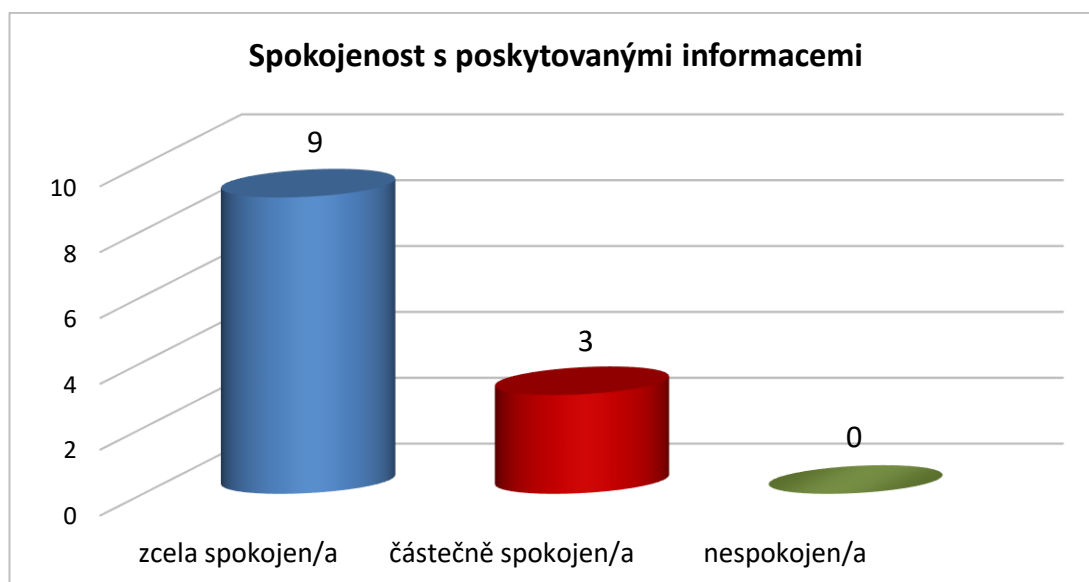
poskytli známí, a informace, které dostali u soudu, shodně takto odpověděl vždy jeden dotazovaný.

Z výše uvedeného vyplývá, že nejvíce informací o tom, že lze realizovat AK v RKVC Emcéčko, z. s. se dotazovaní respondenti setkali při jednání na městském úřadu. Takový výsledek přisuzují tomu, že se sociálními pracovníky úřadů, zejména pracovníky jednotlivých oddělení sociálně-právní ochrany dětí, spolupracujeme dlouhodobě. Z hlediska informovanosti budoucích možných klientů bych viděla jako jednu z možností efektivnější spolupráci se soudy, kde zejména formou tištěných letáků by mohli být klienti lépe informováni o nabízených službách RKVC Emcéčko, z. s.

Otázka č. 2: Jak jste byl/a spokojen/a s poskytnutými informacemi?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

Graf č. 5 Spokojenost s poskytovanými informacemi

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, bylo devět dotazovaných zcela

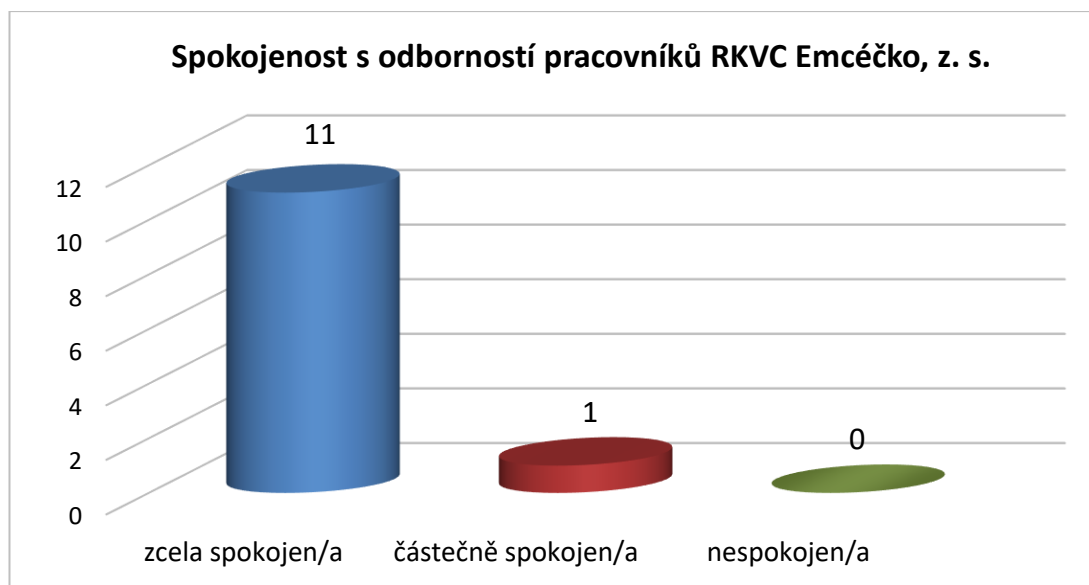
spokojených s poskytovanými informacemi a tři dotazovaní částečně spokojeni.

Z výše uvedeného vyplývá, že většina respondentů jsou zcela spokojeni s poskytovanými informacemi. Před i během realizace AK jsou klienti edukováni, seznamováni s jednotlivými postupy, možnými dopady na jejich situaci i situaci dítěte. Z uvedeného lze usuzovat, že informace, které klienti dostávají jsou dostačující. Přesto je možno do budoucna zařadit např. edukativní videa.

Otázka č. 3: Jak jste byl/a spokojen/a s odborností pracovníků RKVC Emcéčko, z.s.?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

Graf č. 6 Spokojenost s odborností pracovníků RKVC Emcéčko, z. s.

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

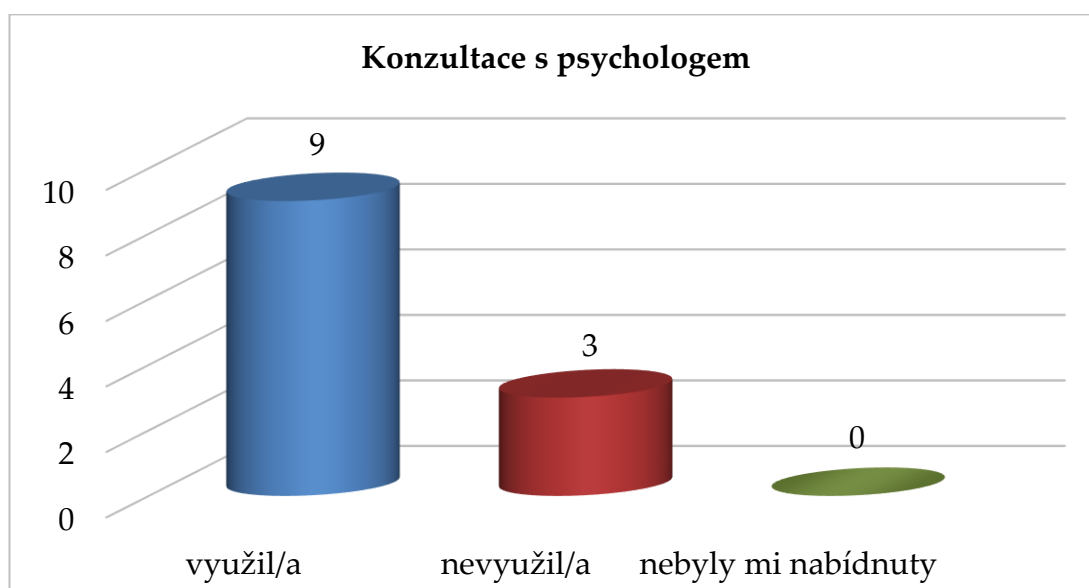
Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, bylo 11 zcela spokojených s odborností pracovníků organizace a jeden spokojen částečně.

Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných respondentů je zcela spokojena s odborností pracovníků organizace. Tento výsledek přisuzují tomu, že odborní pracovníci nebo psychologové dbají na svůj profesní růst, doplňují si odbornost nejen v rámci povinného vzdělávání, ale aktivně se účastní odborných seminářů, v rámci multidisciplinárních týmů si vyměňují poznatky s ostatními zainteresovanými odborníky. (spolupráce inspirovaná Cochemskou praxí v rámci Okresního soudu ve Vsetíně, seminářů Sdílené rodičovství, aj.)

Otázka č. 4: Využil/a jste konzultaci s psychologem?

využil/a	nevyužil/a	nebyly mi nabídnuty
----------	------------	---------------------

Graf č. 7 Konzultace s psychologem

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, využilo pro řešení své situace konzultaci s psychologem 9 dotazovaných, 3 tuto nabídku nevyužili.

Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných respondentů možnost konzultovat svou situaci s psychologem využila. Takový výsledek přisuzují tomu, že s klienty je vyhodnocováno naplňování stanovených cílů, což koresponduje s podkapitolou cíle asistování. Klienti jsou motivováni, aby využili v zájmu dítěte veškerou dostupnou pomoc, která je jim nabízena, tudíž i psychologické konzultace. Tady si dovolím upozornit, byť to přímo z výsledků nevyplývá, že je kladen důraz na společnou spolupráci obou rodičů.

Otázka č. 5: Jak jste byl/a spokojen/a s psychologickou konzultací?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

Graf. č. 8 Spokojenost s psychologickou konzultací

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

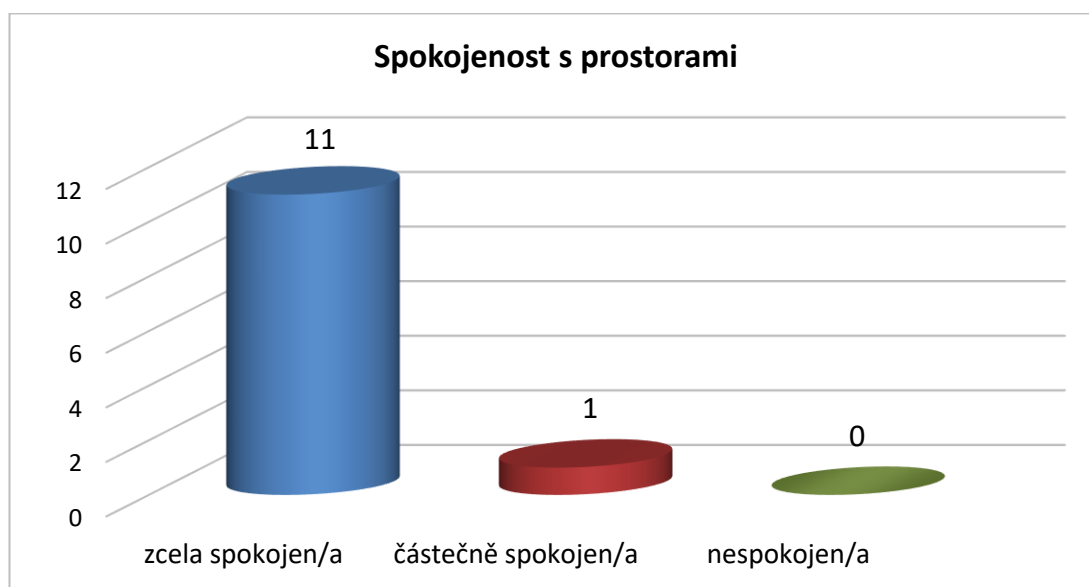
Z celkového počtu dotazovaných, kteří nabídku psychologické pomoci využili, jich bylo 7 zcela spokojeno a 2 částečně spokojeni.

Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných respondentů byla zcela spokojena s psychologickou konzultací. Takovýto výsledek přisuzují tomu, že je klientům nabízena komplexní podpora.

Otázka č. 6: Jak jste byl/a spokojen/a s prostorami, kde AK probíhaly? (pokud byly AK realizovány terénní formou, neodpovídejte)

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

Graf č. 9 Spokojenost s prostorami

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

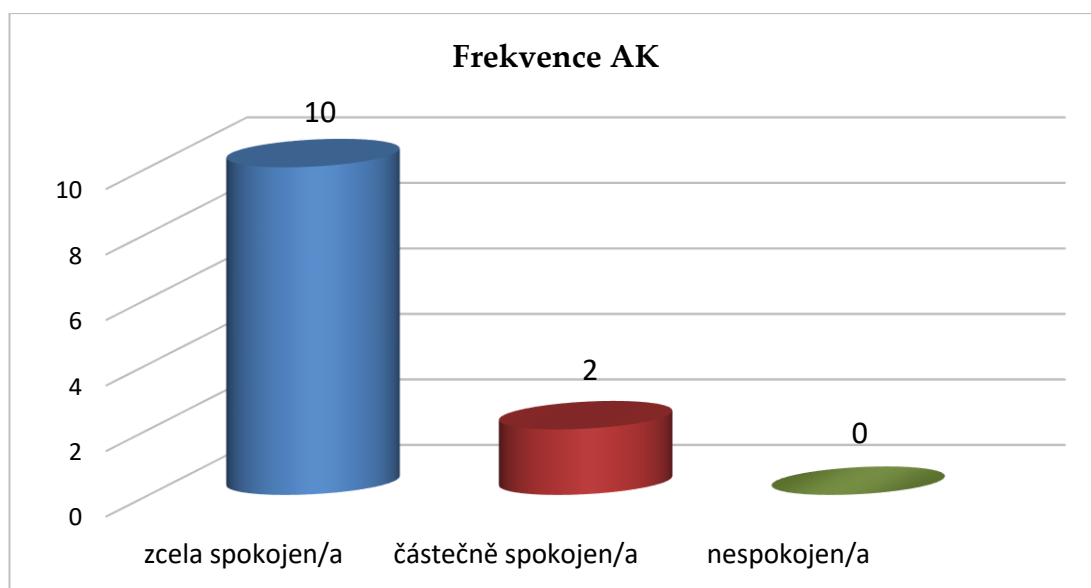
Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, bylo s prostorami, kde AK probíhaly, 11 dotazovaných zcela spokojených a jeden dotazovaný spokojen částečně.

Z výše uvedeného vyplývá, že výrazná část dotazovaných respondentů je zcela spokojena s prostorami. Takový výsledek přisuzují tomu, že se k asistovaným kontaktům využívají prostory herny Rodinného centra, která je prostorná, členěná na odpočinkovou zónu s dvěma sedacími soupravami se

stolky a zónu hrací, vybavenou hračkami, stolními hrami, knihami. K dispozici jsou dále prostory kuchyně, komunitní zahrada a pro větší děti místnost s pingpongovým stolem.

Otázka č. 7: Jak jste byl/a spokojen/a s frekvencí AK?

Graf č. 10 Frekvence AK

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, bylo s frekvencí asistovaných kontaktů 10 zcela spokojených a dva spokojeni částečně.

Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných se s frekvencí asistovaných kontaktů zcela spokojena. Takový výsledek mě překvapil, měla jsem za to, že by rodiče uvítali častější kontakt se svým dítětem (dětmi) a ve větší míře vyjádří nespokojenost, zejména rodiče, kterým nebylo dítě svěřeno do péče.

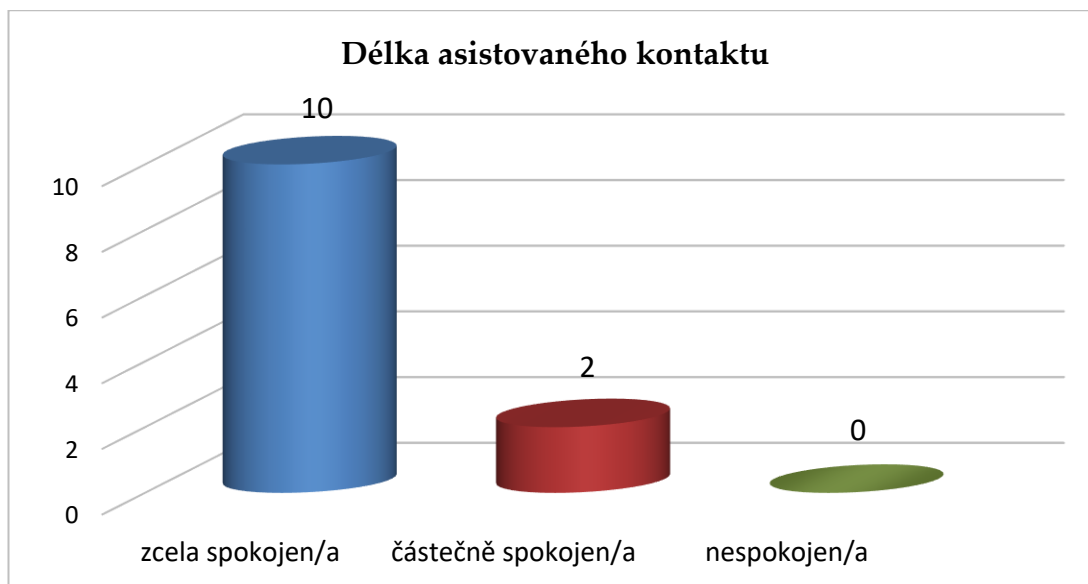
Otázka č. 8: Jak jste byl/a spokojena s délkou AK?

zcela spokojen/a

částečně spokojen/a

nespokojen/a

Graf č. 11 Délka asistovaného kontaktu

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

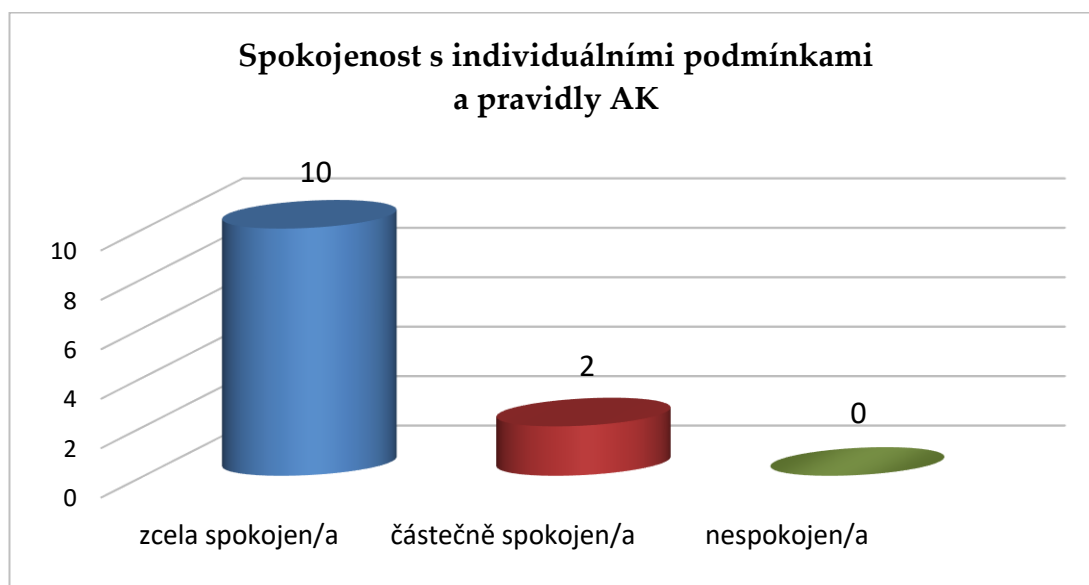
Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu 12 dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, bylo s délkou asistovaného kontaktu 10 dotazovaných zcela spokojených a dva dotazovaní respondenti spokojeni částečně.

Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných je s délkou asistovaných kontaktů zcela spokojena. Takový výsledek přisuzují tomu, že délka jednotlivých kontaktů je stanovena standardně v délce jedné až tří hodin maximálně a klienti s ní jsou spokojeni.

Otázka č. 9: Jak jste byl spokojen/a s nastavením individuálních podmínek a s pravidly AK?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

Graf č. 12 Spokojenost s individuálními podmínkami a pravidly AK

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, bylo s nastavením individuálních podmínek a s pravidly AK 10 zcela spokojených a dva spokojeni částečně.

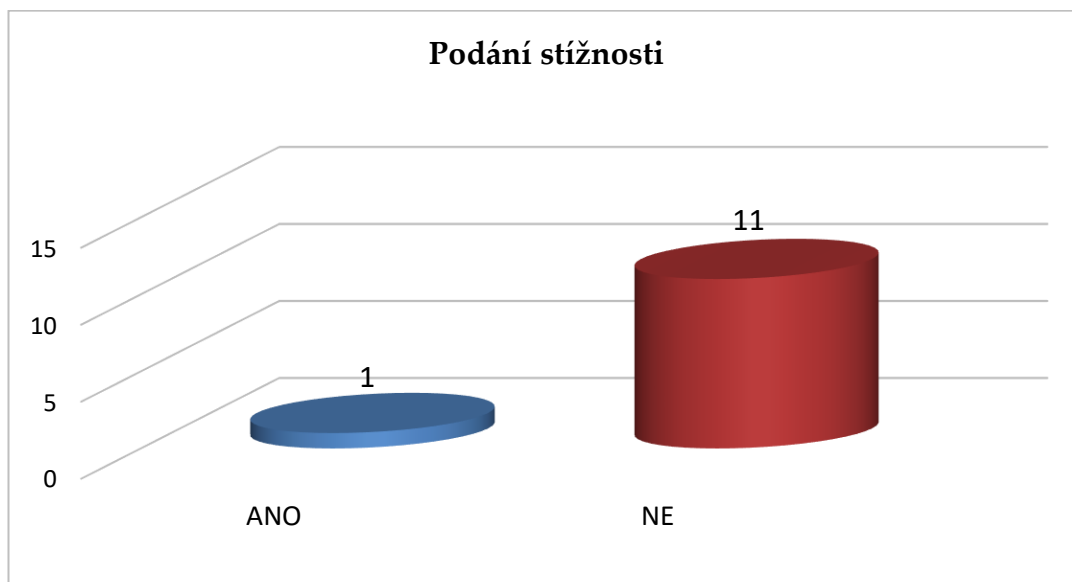
Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných respondentů je zcela spokojena s nastavením individuálních podmínek a pravidel asistovaných kontaktů. Takovýto výsledek přisuzují tomu, že pravidlům asistovaných kontaktů a zejména oblasti zpracování jednotlivých individuálních podmínek je věnován dostatečný prostor.

Otázka č. 10: Využil/a jste možnost podat stížnost?

ANO

NE

Graf č. 13 Podání stížnosti

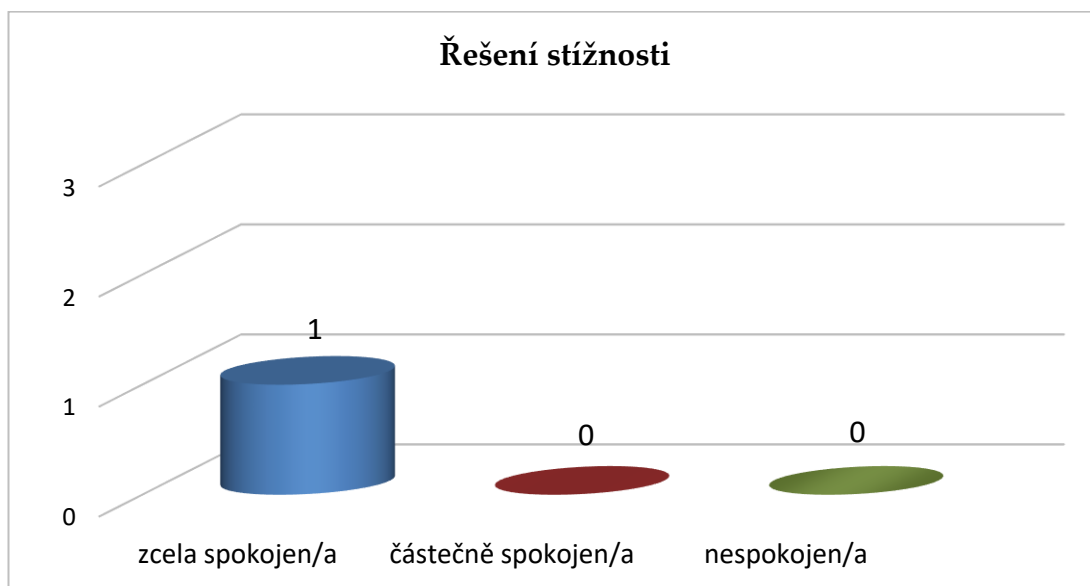
Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, 11 dotazovaných nepodalo v průběhu spolupráce s pracovníky RKVC Emcéčko, z. s. stížnost. Jeden dotazovaný respondent své možnosti podat stížnost využil.

Otázka č. 11: Byl/a jste spokojen/a s vyřešením stížnosti?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

Graf č. 14 Řešení stížnosti

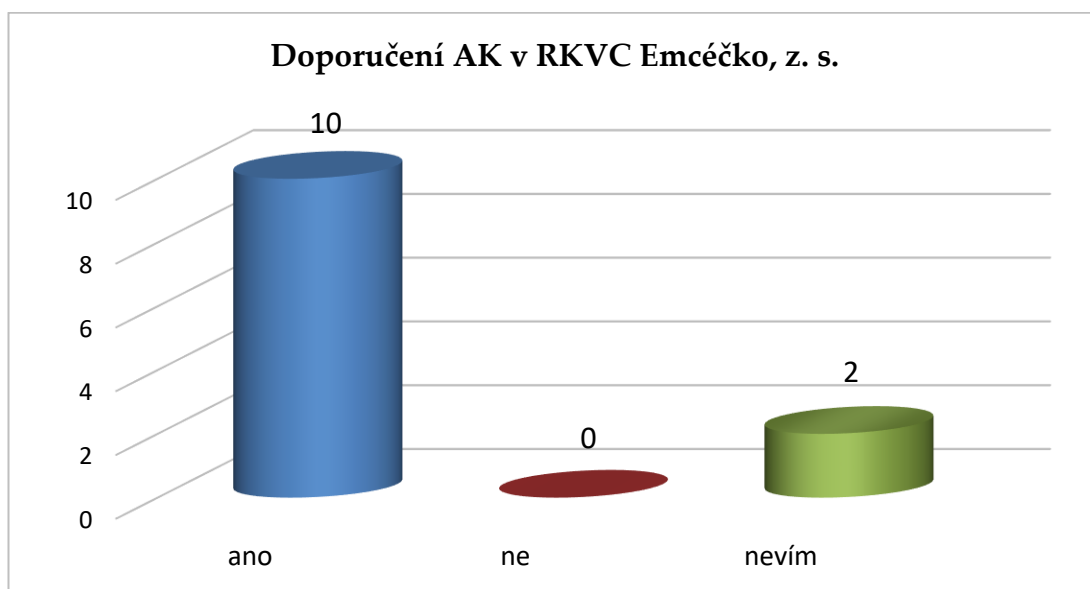
Zdroj: vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na tuto otázku dotazovaný/á odpověděl/a, že s vyřešením své stížnosti byl/a zcela spokojen/a.

Otázka č. 12: Doporučil/a byste AK v RKVC Emcéčko, z. s. svým známým?

ano	ne	nevím
-----	----	-------

Graf č. 15 Doporučení AK v RKVC Emcéčko, z. s.

Zdroj: vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že z celkového počtu 12 dotazovaných, kteří se zúčastnili výzkumu, by 10 dotazovaných realizaci AK v RKVC Emcéčko, z. s. dále doporučili svým známým, dva dotazovaní respondenti odpověděli, že neví, možnost ne nezvolil žádný z oslovených dotazovaných respondentů.

Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných by realizaci asistovaných kontaktů v RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí svým známým doporučila.

Otázka č. 13: Jakou změnu byste uvítal/a?

Na základě slovního hodnocení otázky č. 13, bylo zjištěno, že většina z dotazovaných, a to devět dotazovaných respondentů, by uvítala rozšíření nabídky termínů asistovaných kontaktů o víkendech. Dva dotazovaní dále uvedli, že by uvítali, pokud by asistovaný kontakt probíhal mimo prostory RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí, umožnilo by to jim i jejich dětem vyhnout se stereotypu, kvalitněji strávený čas, větší variabilitu aktivit. Další podněty dotazovaní respondenti neuvedli.

Shrnutí dotazníkového šetření

Z provedeného šetření vyplývá, že je výrazná část dotazovaných klientů s asistovanými kontakty spokojena. Klienti jsou zcela spokojeni s poskytovanými informacemi, s odbornou úrovní pracovníků RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí. Službu psychologa využili téměř všichni klienti asistovaných kontaktů a s poskytovanými psychologickými konzultacemi rovněž vyjádřili plnou spokojenost. Klientům taktéž vyhovují prostory, ve kterých k asistovaným kontaktům dochází.

Otázky, které se vztahovaly k frekvenci a délce jednotlivých asistovaných kontaktů a nastavení individuálních podmínek a pravidel asistovaných kontaktů, vyhodnotili klienti pozitivně a vyjádřili opět většinově úplnou spokojenost s nastavením.

Klienti si byli vědomi svého práva podat stížnost, pokud by nebyli s asistovanými kontakty spokojeni. Ze zjištěných odpovědí vyplynulo, že se klienti nebojí využít možnost stížnost podat. Byla podána jedna stížnost.

Změnu by klienti uvítali v oblasti nabídky asistovaných kontaktů realizovaných ve víkendových termínech a zmíněna byla možnost realizace asistovaných kontaktů mimo prostory RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí. Klienti by asistované kontakty realizované v RKVC Emcéčko, z.s. Valašské Meziříčí doporučili i svým známým, pokud by tito podobný institut potřebovali využít.

Dotazníkovým šetřením byla zodpovězena VO3: Jsou klienti asistovaných kontaktů spokojeni s realizací asistovaných kontaktů? Z výše uvedeného vyplývá, že výrazná většina klientů je zcela spokojena.

6.5 Shrnutí

Realizovaným šetřením bylo zjištěno a následně a odpovězeno na výzkumné otázky. VO1: Jaký impulz k realizaci asistovaných kontaktů u klientů převládá? Nejvíce rodin, které využily asistované kontakty, bylo k realizaci asistovaných kontaktů odesláno na základě usnesení soudu.

VO2: Jaké cíle asistovaných kontaktů uvádějí klienti RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí v individuálních plánech nejčastěji? Nejčastěji voleným cílem je zlepšení vztahu mezi dítětem a rodičem.

VO3: Jsou klienti AK spokojeni s realizací AK? Ano, výrazná většina klientů je zcela spokojena.

Domnívám se, že zodpovězením výzkumných otázek se mi povedlo naplnit cíl bakalářské práce. Identifikovat postoje klientů k asistovaným kontaktům. Povedlo si mi zjistit, že výrazná většina dotazovaných klientů je spokojena s realizací asistovaných kontaktů v RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí. Obecně je možné z odpovědí **dotazovaného vzorku** respondentů vyvodit, že nastavení asistovaných kontaktů, podpora a realizace považuje za přínosné. Platí to však, vzhledem nízkého počtu respondentů, pouze vztaženo k této skupině.

6.6 Diskuse

V závěrečné diskuzi bych se ráda věnovala zejména výsledkům empirického výzkumu, a to dotazníkovému šetření. Dotazníkového šetření se zúčastnila část rodin uvedených v první části výzkumu. Zastávám názor, že klienti asistovaných kontaktů – respondenti dotazníkového šetření odpovídali na otázky upřímně, a to na základě vzájemné důvěry, resp. důvěry ke mně, kterou jsme postupně budovali. Domnívám se tak, že výše získaná data jsou průkazná a vypovídají o skutečných postojích klientů k asistovaným kontaktům.

Z nízkého počtu podaných stížností a z celkové spokojenosti, kterou klienti ve svých odpovědích vyjádřili, lze usuzovat, že klienti vnímají asistované kontakty jako nástroj, díky kterému lze nejen udržovat s dítětem kontakt, který by jinak velmi pravděpodobně neprobíhal, ale vnímají asistované kontakty také jako přímou podporu a pomoc. Tento výsledek dále přisuzuji i skutečnosti, že rodičům i jejich dětem je po celou dobu spolupráce poskytována komplexní péče, která je společně průběžně vyhodnocována.

Data získaná z výzkumu můžeme společně s vedením RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí použít jako zpětnou vazbu klientů asistovaných kontaktů, pomohou lépe nastavit pravidla asistovaných kontaktů i edukaci klientů.

Mezi přínosy této bakalářské práce pro mě samotnou, bych uvedla možnost pohledu na svou práci jinou optikou. Postupy při tvorbě výzkumu a zejména konstrukci dotazníku využiji ve své další práci, kdy bych jednotlivé otázky dotazníku mohla vystavět podrobněji, právě s ohledem na nejčastěji uváděné cíle klientů. Společný přínos pro mě i pro vedení RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí, spatřuji v tom, že můžeme hledat další prostor pro zlepšení realizace asistovaných kontaktů

Závěr

V předložené bakalářské práci *Asistovaný kontakt s dítětem, (dětmi)* v RKVC Emcéčko, Valašské Meziříčí jsem, se věnovala tématu asistovaných kontaktů. Hlavním cílem bylo identifikovat postoj klientů k asistovaným kontaktům.

K splnění zamýšleného cíle jsem stanovila výzkumné otázky a k těm na základě výzkumného šetření přiřadila odpovědi.

VO1: Jaký impuls k realizaci asistovaných kontaktů u klientů převládá? Nejvíce rodin, které využily asistované kontakty, bylo k realizaci asistovaných kontaktů odesláno na základě usnesení soudu.

VO2: Jaké cíle asistovaných kontaktů uvádějí klienti RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí v individuálních plánech nejčastěji? Nejčastěji voleným cílem je zlepšení vztahu mezi dítětem a rodičem.

VO3: Jsou klienti asistovaných kontaktů spokojeni s realizací asistovaných kontaktů? Ano, výrazná většina klientů je zcela spokojena.

V prvních pěti kapitolách textu jsem se na základě teoretických poznatků, získaných z odborné literatury, legislativních norem, dalších souvisejících zdrojů i mých profesních zkušeností snažila vymezit jednotlivé pojmy související s asistovanými kontakty. Následně jsem se věnovala výzkumnému šetření, které probíhalo ve dvou fázích. Nejprve formou analýzy dat a poté, formou dotazníkového šetření.

Na základě provedeného výzkumu se dá říci, že cíl, identifikovat postoje klientů k asistovaným kontaktům, jsem splnila. Propojením cílů klientů, s následným zhodnocením jejich spokojenosti, vznikl plastický obraz o popisované oblasti podpory rodiny formou asistovaných kontaktů. Asistované kontakty plní svou zásadní funkci, tedy poskytují klientům kontakt s jejich dítětem a pro děti skýtají pocit jistoty a emocionálně i fyzicky

bezpečného prostředí, které alespoň částečně, uspokojuje potřeby dítěte i jejich rodičů.

Veškeré výsledky mého empirického šetření byly předány vedoucí RKVC Emcéčko, z. s. Valašské Meziříčí k dalšímu společnému využití.

Seznam zkratek

AK – Asistované kontakty

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

RKVC – Rodinné, komunitní a vzdělávací centrum

KVC – Komunitní a vzdělávací centrum

VO – Výzkumná otázka

Seznam použité literatury

BAKALÁŘ, Eduard. *Průvodce otčovstvím*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-605-0

ČERNÁ, Petra. *Rozvod, otcové a děti*, 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-11-4

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 978-80-246-0139-7

EVERETT, Craig; EVERETT, Sandra Volgy. *Zdravý rozvod pro rodiče i děti*, 1. vyd. Praha: Talpress, 2000, ISBN 80-7197-169-3

FRANCOVÁ, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*, 1. vyd. Wolters Kluwer, 2018, ISBN 978-80-7598-121-9

HARTL, Pavel., HARTLOVÁ, Helena., *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 807367-040-2

HRUŠÁKOVÁ, Milana., KRÁLÍČKOVÁ Zdeňka. *České rodinné právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-7239-192-5

KELLER, Jan. *Nedomyšlená společnost*. Brno: Doplněk, 2003. ISBN 80-7239-091-0

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Portál, 2008. ISBN 978-807367-383-3

KRAUS, Blahoslav, POLÁČKOVÁ, Věra. *Člověk-prostředí-výchova*. Paido, 2001, ISBN 8073150042

KVAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Dotisk 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001, ISBN 80-7067-669-8

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál, 2000. ISBN 978-80-262-0517.

MATĚJČEK, Zdeněk a DYTRYCH, Zdeněk. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0332-7

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Děti a rodiče v rozvodu. Manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0968-3

MATOUŠEK, Oldřich; PAZLAROVÁ, Hana. *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0697-2

MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. 1. vyd. Brno: Blok, 1990. ISBN 80-702-9018-8.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Slon, 2006. ISBN 978-80-86429-87-8

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie: přehled základních oborů*. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-443-8

NOVÁK, Tomáš, *Péče o dítě po rozvodu a její úskalí*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4110-9

NOVOTNÝ, Petr, a kol., *Nový občanský zákoník – Smluvní právo*. Praha: Grada, 2014, ISBN 978-80-247-9133-3

SMUTKOVÁ, Lucie. *Sociální práce s rodinou*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 9788070410691

VACÍNOVÁ, Marie a Marta, LANGOVÁ. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Praha: Československý spisovatel, 2011. ISBN 978-80-7459-014-6

VÝROST, Jozef, SLAMĚNÍK Ivan. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8

Právní předpisy

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte

Ostatní

ČUBÁKOVÁ, Simona, MINARČÍKOVÁ, Iva, *Metodické doporučení č. 1/2017 k realizaci asistovaných kontaktů*. KUZL 24738/2017

MIKULKOVÁ, Milena. *Metodika Příprava stran a realizace asistovaného kontaktu*. Akademický ústav Karviná, 2019

Metodické doporučení MPSV č. 11/2009

Metodika AK RKVC Emcéčko, 2019

Stanovy RKVC Emcéčko, z. s., 8. 2. 2018

Seznam tabulek

Tabulka č. 1

Počet rodin, které využily asistovaný kontakt v letech 2015-2019..... 39

Tabulka č. 2

Rozdělení rodin podle impulzu k realizaci asistovaného kontaktu 40

Seznam grafů

Graf č. 1 Počet rodin.....	39
Graf č. 2 Impulzy k realizaci asistovaných kontaktů.....	40
Graf č. 3 Cíle asistovaných kontaktů.....	42
Graf č. 4 Možnosti realizace AK v RKVC Emcéčko, z. s.podle zdroje informací	45
Graf č. 5 Spokojenost s poskytovanými informacemi.....	46
Graf č. 6 Spokojenost s odborností pracovníků RKVC Emcéčko, z. s.	47
Graf č. 7 Konzultace s psychologem.....	48
Graf. č. 8 Spokojenost s psychologickou konzultací	49
Graf č. 9 Spokojenost s prostory.....	50
Graf č. 10 Frekvence AK.....	51
Graf č. 11 Délka asistovaného kontaktu.....	52
Graf č. 12 Spokojenost s individuálními podmínkami a pravidly AK.....	53
Graf č. 13 Podání stížnosti.....	54
Graf č. 14 Řešení stížnosti	55
Graf č. 15 Doporučení AK v RKVC Emcéčko, z. s.....	56

Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník spokojenosti s asistovanými kontakty

Příloha 2 Souhlas s výzkumem

Příloha 1 Dotazník spokojenosti s asistovanými kontakty

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Rodinné, komunitní a vzdělávací centrum Emcéčko, Valašské Meziříčí, IČ: 70238952

DOTAZNÍK SPOKOJENOSTI S ASISTOVANÝMI KONTAKTY

Tento dotazník slouží k tomu, aby pracovníci, kteří realizují asistované kontakty, lépe porozuměli potřebám uživatelů a zjistili, jak jsou spokojeni s poskytovanými asistovanými kontakty a do budoucna mohli nastavit realizace AK efektivněji.

Pokyny pro vyplnění: Správné odpovědi zakroužkujte. V případě odpovědí, kde je uvedena škála, označte kroužkem příslušný stupeň, který odpovídá Vaší odpovědi.

Dotazník je zcela anonymní.

Zkratky: AK – asistovaný kontakt

RKVC – Rodinné, komunitní a vzdělávací centrum

Žádáme Vás o laskavé zodpovězení následujících otázek:

1. Kde jste se o možnosti realizací AK v RKVC Emcéčko, z.s. dozvěděl/a?

- a) z informačního letáku RKVC Emcéčko, z.s.
- b) z internetového zdroje (web, [facebook](#), [Instagram](#))
- c) při jednání na úřadě
- d) u soudu
- e) doporučení známých
- f) jiné

2. Jak jste byl/a spokojen/a s poskytovanými informacemi?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

3. Jak jste byl/a spokojen/a s odborností pracovníků RKVC Emcéčko, z. s.?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

4. Využil/a jste konzultaci s psychologem?

využil/a	nevyužil/a	nebyly mi nabídnuty
----------	------------	---------------------

5. Jak jste byl/a spokojen/a s psychologickou konzultací?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0010631

Komplexní práce s ohroženými rodinami ve Valašském Meziříčí

6. Jak jste byl/a spokojen/a s prostorami, kde AK probíhaly?

(pokud byly AK realizovány terénní formou, neodpovídejte)

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

7. Jak jste byl/a spokojen/a s frekvencí AK?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

8. Jak jste byl/a spokojena s délkou AK?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

9. Jak jste byl spokojen/a s nastavením individuálních podmínek a s pravidly AK?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

10. Využil/a jste možnost podat stížnost?

ANO	NE
-----	----

11. Byl/a jste spokojen/a s vyřešením stížnosti?

zcela spokojen/a	částečně spokojen/a	nespokojen/a
------------------	---------------------	--------------

12. Doporučil/a byste asistované kontakty v RKVC Emcéčko, z.s. svým známým?

ano	ne	nevím
-----	----	-------

13. Jakou změnu byste uvítal/a?

Děkujeme za vyplnění.

Příloha 2 Souhlas s výzkumem

Rodinné, komunitní a vzdělávací centrum Emcéčko Valašské Meziříčí,

J. K. Tyla 418, 757 01 Valašské Meziříčí, IČ 70238952

Souhlas s výzkumem

Souhlasím s tím, aby v Rodinném, komunitním a vzdělávacím centru Emcéčko, z. s., Valašské Meziříčí, proběhl výzkum k bakalářské práci s názvem „ASISTOVANÝ KONTAKT RODIČE S DÍTĚTEM (DĚTMI) V RKVC EMCÉČKO VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ“. Výzkum provede diplomantka, Martina Pírková, studentka Filozofické fakulty v Olomouci, oboru Sociální práce, která je zároveň zaměstnankyní naší organizace.

Souhlasím, aby paní Pírková vyhodnotila data z Dotazníku spokojenosti s realizací AK. (návrh dotazníku paní Pírková samostatně zpracovala)

Organizace bude po ukončení výzkumu seznámena s jeho výsledky.

Ve Valašském Meziříčí, dne: 20. 1. 2020

RODINNÉ, KOMUNITNÍ A VZDĚLÁVACÍ
CENTRUM EMCÉČKO, z.s.
J. K. Tyla 418
757 01 Valašské Meziříčí
IČ 70238952

Silvie Malíková, předsedkyně spolku